شێرەکوڵلەی ئاسنین

سەلیم بەرەکات

شێرەکوڵلەی ئاسنین

وەرگێڕانی

عیسا چیایی

سلێمانی / 2003

زنجیرەی کتێبی دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم
کتێبی گیرفانی ژمارە (32)

سەرپەرشتیاری گشتیی زنجیرە
ئازاد بەرزنجی

شێرەکوڵلەی ئاسنین

نووسینی: سەلیم بەرەکات

وەرگێڕانی: عیسا چیایی

بابەت: یاداشت

بەڕێوەبەری هونەری: شیروان تۆفیق

مۆنتاژی کۆمپیوتەری: سەیران عەبدولرەحمان

هەڵەچن: نیشتمان محەمەد فاضل

تیراژ: 500 دانە

ژمارەی سپاردن: 48 ی 2003

www.sardam.net

(... یاداشتی نیوە چڵی مناڵێك کە هیچ شتێکی نەبینی

جگە لە خاکێکی هەڵهاتوو. بۆیە هاواریکرد. ئەوە

تەلەکانمە ئەی قەتیکان...)

1*وەرگێڕان و تێگەیشتن لە نووسینی سەلیم بەرەکات، کارێکی ئاسان نییە، تەنانەت بۆ عەرەبەکانیش کە بە زمانی ئەوان نووسراوە.

وەکو خۆی دەڵێ: (پاش یاریکردن بە ئاسن دەست دەکەم بە نووسین) ئەو سەرچاوەیەی سەرەوە لە شێوەی یاداشتدا نووسراوە، بەڵام خاڵی نییە لە ڕۆحی شیعرێتی. لەم وەرگێڕانەدا پتر لە هەموو ڕەهەندەکانی تری ئەم نووسینە پاراستنی ئەو ڕۆحەم لەلا مەبەست بووە.

2*ژێدەر/ سلیم برکات- الجندب الحديدی- دار الطليعة للطباعة والنشر- بيروت- الطبعة الاولى (يوليو) 1980.

دەروازە

(**هەیداد**.. **ئەی**. **منداڵەکە**.. **هەیداد**..)

1-... مەحاڵە ئەی منداڵەکە مەحاڵ..

... چی دەبینی؟ ئەی منداڵ تۆ چی دەبینی.؟
دوو تەپۆڵکە لە ئاسۆداو بۆڵە گوندێك و خاکێك کە لە نێوان هاوینێکی هەڵەشەو زستانێکی گەمژەدا هەڵدەلەرزێ.. و ژووانی تۆش ئەی منداڵ ژووانی ڕووەکێ یان باڵندەیەکە.. چاوانت بەسەر کازیوەیەکدا دادەخەی کە لە زنجیرەی دەمامکەوە هەڵدەوەرێ و بەو مشتانەت لەغاوێکی تەم و مژاوی دەگریت. هەروەکو، تۆ خۆتت بۆ پیریی یان پیریی خۆی بۆ تۆ ئامادەکردبێت.. ئاوا پێکەوە ئەو سیحرە کورت بکەنەوە کە تەنیا جارێك لێدەدات و ئیتر ژیانیش لە حەیبەت لێدانێکی تریدا خۆی دەکوژێت..

... مەحاڵە ئیتر ئـەی منـداڵ هیـچ شـتێكی تـر ببینـی جگـە لەوانـەی كـە بینیوتـن، ئـەی چیـت بینی؟!

پێم بڵێ، جگـە لـەو گالیسـكانەی كـە دەنكێنـن و ئەو سەرچاوانەی كە لە لێدانەكانی تۆز هـەڵاتبوون؟ واز بێنە لەوەرگرتنی شێوەكان. بۆ ئەوەی شێوەكان لێت دڵنیابن، وازبێنەو مەمكە بەو پەشیمان بووانەی كە ڕەگ و ڕیشەیان لە باوەش گرت و نووستن. بەڵام توخوا قورسایی هـەورو قورسـایی بـەفرم لەسـەركەم مەكەرەوە. ئەوكاتـەی لـەنێوانیاندا ئـەتبینم چۆلەكـەو (كات) سەر دەبڕی و بـەو گریانـەت منـاڵی ئەڕێژیتـە سـەر زەمـین و تـۆڕی خوێنـە سـەر خۆشـەكەت هەڵدەدەی بۆ گرتنی ئەفسانە..

تۆ مناڵیت و ئەی من چیم لە مناڵێك ئەوێ جگە لـەوەی كـە باكوور، ماڵ بـەماڵ و دار بـەدار و چـەم بەچـەم و گـەڕەك بـە گـەڕەك و گوڵەگـەنم بـە گوڵـە گـەنمو هـەور بـە هـەور، لـە جلـەكانی بتـەكێنێ و باستۆقەی ئاسۆ بشكێنێ تا پۆل پۆل پەڕەسێلكەو قەتێی لێ بڕژێ..؟؟

.. غـاربدە، هێنـــدەی پێیـــەکانت هـــەڵیدەگرێ غاربدە، لە گەردەلوولەوە بۆ گەردەلوول و بە نزاوە ئەو دڵە بچکۆلەیـەت هـەڵبڕە بۆ ئـەو دەشـتانەی کـە پیت و ڕیشۆڵە بە دەووریا ئاپۆرەیـان داوە.. ئـەرێ دەنگی چەقەڵ لە دەنگی تۆدا نییە؟. ئـەرێ دەنگـی درز لە دەنگتدا نییە؟ ئەرێ پۆشتەییەکی بەزیو کـە لە هەموو پیاهەڵدانەکاندا هەیە لە تۆشدا نییە؟

تۆ مناڵیت و (با) چی لـە تـۆدا دیـل دەکات، لـە پانتاییـەکی پـڕ لـە (با) زیـاتر؟ لێم گـەڕێ بـا وەکـو ڕاکشـــانی کارەســـات لـــە بـــەردەم قەڵغانەکـــەتدا ڕاکشێمو قۆڵەکانم بۆ پاقلە و ڕێوی بکەمـەوە. هـەر وەکـو ئـەوەی مـن مـەیلی لـەناوچوون بکـەم یـان مـــەیلی ڕۆیشـــتنی تەورهەڵکێشـــێك بەســـەر بوونـەوەرەکاندا..و تـۆ مناڵیت، پێم بڵـێ چیـت لـە مناڵیی بینیووە؟

بڵـێ تـۆ دەنگـی خۆتـت بـە ڕووتـی لـەنێو دەنگـەکاندا بینیـوە؟ بـە هەناسـە بڕکێـوە وەکـو گەروویـەکی شـکاو لـەنێو درزە ژەنگبردووەکانیـەوە هەڵدەچێ و تەورەکان هەڵدەقوڵێن...

.. ئای ئەی منداڵ، چەندم دەبیستی بە بێداری دڵە بچکۆلەکەت بۆ مەتەڵ دەگێڕایەوەو گەمەی گوڵت بۆ مەتەڵ دەگێڕایەوە. بیرت دەچۆوە کە چۆن چۆنی ماڵەکانی "پریڤا" و "مۆسسیانا" و "عامودا" و "کیتسک" و "بهارنك" و "مۆزان" و "سمیل" و "حلکۆ" و "کوچك" و "عەنتەریە" و "تریسبی" و "عاکولە" و "هرم ڕەش" و "هرم شێخۆ"و تد.. تد.. ت-دەدایەبەر خەنجەری ئاورینگ..

تۆ منداڵیت.. و واگیرفانەکانت پڕ دەکەیت لە پاقلە کێوی و گوڵی کێوی..

بە ئانقەست خۆت پیشانی پاسەوانی دەغڵەکان دەدەیت تا هەڵیانخەڵەتێنی. ئەوە گاڵتەجاڕی تۆیە، گاڵتە جاڕی تەمەنێکی سەرخۆشە وەکو خوێنە سەرخۆشەکەت. ئەوە گاڵتە جاڕیەی کە لە نێو تەڵەکانتدا بۆ هەموو کێڵگەکانت ناوەتەوەو هەر کاتێکیش کێڵگەیەکی پێوەبوو پێدەکەنیت، تا "با"ی دەوروبەریشت دەهێنایە پێکەنین... تۆ و "با" درێژایی خۆتان پێکەوە گرێدابوو.. و فووتان دەکرد بەیەك بوقدا، تا ڕقی بوونەوەرەکان بوروژێنن...

لەپاش ئەو هەموو گەڕانە وا ئێستا بە دڵنیاییەوە زانیمان کە تۆ ئەو کەسەی کە چاڵێکت لەو ڕێگایەدا هەڵکەند کە عەرەبانەکانیان بەسەردا تێدەپەڕی تا پێی ئەسپەکەی "سمعان" بشکێ تۆ تەلی کارەبات گەیاندە فڕنەکەی "مرادۆ"و دەستی هەرکێی بەردەکەوت دەیگرت، تۆ باگردێنە بەردینەکەت لەسەربانەوە گلۆرکردەوەو بەسەر سەگەکەی "فلمز"دا کەوت و لایەکی تووشی شەلەل بوو. تۆ کەڵەشێرەکەی "هیلان"ت کوشت. ئەو کەڵەشێرە مل ڕووتەی کە پۆپنەی بەبەرد بڕابوو و تۆ ئاڵەتت ڕۆکردە نێو گۆماوی قازەکانداو قازەکانی "سمقوڕ"شێت و هاربوون. تۆ دارەکەی "کتام"ە کوێرت دزی و تۆ شاخێکی بەرانەکەی "میرت"ت شکاند و تۆ لە کۆتاییدا نووستیت و خەونەکانت پڕبوون لەو ئارەزووەی کە گۆڕبەگۆڕی گۆڕستانی "هلالیە" هەڵدەیتەوەو بڕوانیت لەو حەشارگە تەسك و تروسکانەدا چۆن چۆنی گەمەوگاڵتە دەکەن. بەڵام تۆ منداڵیت. کێش گلەیی لە مناڵێك دەکات کە هەورە بروسکەی گوڵ

لێیدابێـت و چرۆچـرۆ بـەنێو درەختـــی ئاســن و هەوری ئاسندا پەرش و بڵاوبووبێتەوە؟؟

ئـای چــەندمان پــێ وتــی ئـەی منــداڵ نزیــك مەكـەوەرەوە لەســەرەنوێلكەكان. بـەڵام تــۆ نزیــك بوویتـەوە و لەسەرەنوێلكەكاندا پاشماوەی زیـوت كۆدەكردەوە تا ماتەمی پێبڕازێنیتەوە..

سوور زانیمان تۆ بە درێژایی ئەم متبوونەی كە ڕەگی لە هەنگاوەكانماندا داكوتاوە بێداربووی ئەو متبوونەی كە وەكو مۆرێك بەسەر ئەو فتوحاتانەوە وێنـاكرابوو كـە هـی ئێمـە نـەبوون. بـەڵام بێـداری نەكردینەوەو سپاردینی بە گاڵتەجاڕیی......

ئێمە گەورەین، ئـەی منـداڵ، ئـەو گـەورانـەی كـە لەبـەردەم دەرگـای كـاتدا گاڵتـە بەتەقەتـەقی ئاسـن دەكـەین و ئاسـنی سـارد هـەڵدەوەرێنین. گـەورەین ئێمە قەدەرمان بۆ پەرەسێلكەیەكی تێپـەڕیوو، یـان گاڵتەیـەك ناكەینـەوەو حیكمـەتی زۆرداریـی نـەبێت هیچ شتێك ناپۆشین.

ئەگـەر جـارێكی تــر جموجوڵــت تێكەوتــەوەو ویستت لـە پشت پەپوولەیەكـەوە خـۆت لــە زەمـین بشاریتەوە چاوەڕوانی ئێمە مەكە. چونكە ئێمـە لـە

ژێر ئەم حیلە بێدەنگانەوە بۆ یاریکردنی ڕۆڵە بێدەنگەکان وەستاوین و لە هەڵکردنی گاڵتەجاڕییەوە شاخی بزن هەڵدەبڕین..

تۆ بێدارییت و بێدارت کردینەوە تا سەرپێی بتبینین کە دەروازەیەکی بۆ ڕووەك و لە پشتیشتەوە نەیزەکێك لە ئاووپەڕ. تا لەنێو چەکەکانی کازیوەدا بتبینین دەشتاییەکانی "کیتسك" پاڵدەنێی بەرەو "نصیبین" بێ ئەوەی گوێ بدەیتە پاسەوانەکانی شار، ئەوانەی تیری مێژوویەکیکەڕیان دەگرتە گاڵتەو گەپەکانت...

ئەوکاتە تۆ وەکو دڵە سەرخۆشەکەت ڕاکشابوویت و هەر وەکو دڵێکی سەرخۆش مایتەوە. وا تۆ دەمانبینی ئێمە ئەوانەی کە (ئێمە ئەوانەی کە هاتینەوەیەك) و غاردەدەین لە چەمەوە بۆ چەم بۆ ڕاگرتنی بەیەکا هاتنی ڕووگاکان بەرەو ئێمە. لە ترسی بینینی ئەو ئێستایەی کە هیچ ڕووگایەکی نییە... ئای هەر بە ڕاکشاوی بمێنەوە. ئەی بچکۆلە... و بە بچووکی بمێنەوە چۆن ڕەگەکان ئارەزووت دەکەن هەر مەسینەو کوپەیەکت بەردەست دەکەوێ بیانشکێنە چونکە

تــۆ لــە تووڕەبوونــدا جوانیــت.. لــە دەســەڵاتە پڕووکێنــەرەکاندا جوانیــت، جوانیــت ئەوکاتــەی حەسـارەکانی گـوڵ هەڵدەکـەنی و گاڵتـە بـە گـوڵ دەکەیت. جوانیت ئەوکاتـەی دەچیتە سـەر پشـتی بــەران و هــار دەبیــت. جوانیــت ئــەو کاتــەی کانیاوەکان بەردباران دەکەیت و مانگا ئاو خۆرەکە واقی وڕدەمێنــێ. جوانیـت ئـەو کاتـەی مارمێلکـە کـەوڵ دەکــەیت و هێلانــە تێکدەدەیــت. جوانیــت ئەوکاتــەی پاقلــە دەدزیــت و تەڵــە بــۆ کۆتــر دەنێیتەوە. جوانیت ئەوکاتەی کە پشیلەو ماڵەکان دەسـووتێنی. جوانیـت ئەوکاتــەی کـە گاکـان لــە گەوڕەکان دەردەکەیت و گاکان تار دەبن.. جوانیت ئەوکاتەی دەنووکی عەلەشیشەکان لێك دەئاڵێنی.

جوانیـت ئـەو کاتـەی بـە وڕێنـەوە باسـی ئـەو ئەستێرە کشاوانەو ئەو ئاوانە دەکـەیت کـە بـاڵی مەلیان پێوەیە.

جوانیت ئەو کاتەی باس لەو "سوارە" دەکەیت کــە بــە قەمچیەکــەی هــەور لێ دەخــوڕێ و ئــەو گالیسکانەی کە لـە بنی زەریـادان. جوانیـت ئـەو کاتـەی بەوڕێنـەوە باسـی ڕێویــەکانی تـاریکیی و

لەرینەوەکانی دەکەیت و ئەو ئەسپانەی کە قژیان هەیە هەروەکو قژی ژنان. تۆ جوانیت.. جوان... دە توخوا لێمانگەڕێ..

بەڵام تۆ... بێدارییت و بیدارماندەکەیتــەوە تا گاڵتەجاڕیی بگێڕینەوە......

یەکەم: تووندو تیژی ئەندازەیی

ئێمە منال بووین، هاوڕێم زۆر منال وەکو بێچووەقاز. بەهەردوو لای شەقامەکەدا وەکو دێڕی نووسین ڕادەوەستاین و هەرایەك هەبوو هەرایەکی تۆقێنەر. مامۆستاکان لە پشیلەی تۆقیوو دەچوون کە بەنێو پۆلەکاندا بازیان ئەداو دارەکانیان ڕادەوەشاند و دەیانقیژاند: (بە ئاگابن کە سەرۆك تێپەڕدەبێ.. دەستەکانتان هەڵبڕن و سلاوی بۆ بکەن) و سەرۆك بەدەم دەست هەڵبڕینەوە بەنێوانماندا تێپەڕی و بەدوای کەژاوەکەیدا ڕیزە ئەندازەییەکان تێکەڵ دەبوون و دەبوون بە چەند بارستاییەکی ڕەش و گلۆرەوەبوو.. کە دەمویست لەو زەریا بەشەریە دەربچم چەندین جار دەکەوتم و چەندین پێ و جەستەم بەردەکەوت، ئەوکاتەش کە گەیشتمە ماڵەوە ڕوومەتم لە خۆڵەوە نزیکتر بوو تا لەدەم و چاوی منالێك..

ئـەوە سـەرەتای تووندوتیـژی بـوو. هـاورێم. سـەرەتایەك، سـەرەتای خۆشـییەکی ڕەسمـی "تووندوتیـژ". لـە شـارۆچکەیەکی پـەنای چیـای تۆڕۆسدا دوو هەفتەی خایاند.

دەبووایە بە درێژایی کات لە دەرەوەو ناوەوەی پۆلەکانی خوێندندا هوتافمان بکێشایە و لـەکاتی پێویسـت و نـا پێویسـتدا چـەندین جـار دیوارەکانمان بڕازاندایەتەوەو لەکاتی پێویسـت و نـا پێویسـتدا ئـالآی بچکۆلـەمان بـە سـینەماندا هەڵواسیبایە بەبێ ئەوەی ئاوڕ لە ناخمان بدەینەوە وێنـەی خۆشـییەکی تـەم و مژاویمـان لەسـەر ڕوومـەتمان بکێشـایە. تووندوتیـژی خۆشـییەکی (ڕەسمی) تووندوتیژتـر بـوو لـەوەی کـە منـاڵێکی (نـاڕەسمی) بتوانـێ هـەڵیبگرێ، لەگـەڵ ئەوەشـدا دەبووایە لە ملکەچییەکی پلیشێنەردا هـەڵیبگرم و منیـش لـەلای خۆمـەوە توونـد و تیـژبم، تووندوتیژییەکی زیاتر لە توانای مناڵێك.

ئـەوە سـەرەتای تووندوتیـژی بـوو، هـاورێم، سـەرەتایەك کـەوای لێکـردم کـە لـە قوتابخانـە تەباشـیری ڕەنگـاوڕەنگ بـدزم و چـوار گۆشـە

بەردینـــەکانی دیـــواری باخچـــەی گشـــتی پـــێ پڕبکەمەوە لە پیت، پیتی ناوی خۆم بوون و پیتی تریش وەك پیتی ئەو جۆرە قەڵەم ڕەساسانەی کە پێم دەنووسین (H.B) ئەو دوو ناوەش دەروازەیەك بوون بۆ شکاندنی (ڕەوشتی گشتی) ڕەوشتی (پاکەکان) و ڕەوشتی سووربوون لەسەر (پاکێتی) گشتی. بەڵام ئەو تووندو تیژییەی کەوام مەزەندە دەکـرد کـە تایبەتـە بـە خـۆم لـەو تێپەڕینـە تووندوتیـژەی سـەرۆکەوە دزەی کـردە مـاڵی ئێمەوەو پاشان لەنێو خێزانێکی یازدە کەسیدا لە چەند شێوەیەکی ڕێژەییدا دەردەکەوت.

حەوشەی ماڵەکەمان، هاوڕێم حەوشەیەکی زۆر فراوان و بەشوورایەکی بەرز دەوردرابوو..

وورد، وورد تەنیاییـەکی لـەخۆ دەگـرت کـە پێشتر خوی پێوە نەگرتبوو. میوانە (ناسراو و نامۆ)کانیش ئەوانەی کە هیچ هۆیەك نەبوو، بۆ هاتن و ڕۆیشتنیان، دەهاتن و دەڕۆیشتن، ئەوانەی لەگەڵ کەم بوونـەوەی موڵکـەکانماندا ئـەوانیش کەمیان دەکرد و باوکیشم زیاتر مۆن و بێ میزاج دەبوو.

ئەو تووندوتیژییە بێدەنگەش کە تەنیا لەنێو بازاڕە بازرگانییەکانی شاردا هۆکەی دەرکەوت لە زیادبووندابوو. ئەوکاتەی کە بازرگانە تێکشکاوەکان لە موزایەدەی دەغڵ و داندا پێکدا هەڵدەپڕژان، زیاتر لە سەد دەستی گورز بە دەست بەرز دەبوونەوەو گۆشتی ڕووت بەو ناوەدا پەرش و بڵاودەبووەوە.

ئەوە سەرەتای خۆشییەکی (ڕەسمی)بوو. سەرەتای هەژارییەکی میللی تووندوتیژ..

سەرەتایەك کە لە قوتابخانەوە چووە بازاڕەکانەوەو چووە ماڵەکانەوە و لێی نەهاتە دەرەوە. منیش منداڵ بووم هاوڕێکەم سبەینیان پاش دەرچوونی باوکم نەبووایە نەدەهاتمەدەرەوە، تا بۆم بلوێ بەڕووی دایکمدا بقیژێنم "من چام ناوێ چاااااام ناوێ" و پاشان شەقێك هەڵبدەم لە کتریەکەو بە تەواوی بیڕێژم و تا هێزم تیایە پیاڵەکە بدەم بە دیوارەکەدا و هەڵبێم بەرەو گۆماوی "قاسمبۆ" بۆ سەیرکردنی مارماسی. لەوکاتەوەی کە ماڵەکانمان پڕبوو لە تارمایی گورز بەدەست، ئەو تارماییە وڕێنەکەرانەی سەریان بەو

جامانانە دەبەستەوە کە پڕبوون لە پەڵە خوێنی وشکەوەبوو ئیتر ئەوە کاری هەموو بەیانییەکم بوو کاری براکانیشم بوو..

... سەرەتاش فراوانتر بوویەوە وەك فراوانی بازنەی نێوگۆمێك کە بەردێکیان تێ فڕێدابێ. ئیتر ئەو باستۆقە خەزەفیانەی کە بەڕیز لەسەر ڕەفە دارینەکانی ناو ماڵ دانرابوون، یەك بەیەك دەکەوتنە خوارەوەو پرش و بڵاودەبوون. لەوێشەوە ئیتر ئێمەی براکان زانیمان ئەوە تینوێتیمان ناشکێنێ، شووشەی پەنجەرەکانمان بەرد باران دەکرد و پاش ئەوە ڕۆژێك دوو ڕۆژ لەماڵ وون دەبوویین.، دەهاتینەوە گۆزەیەکمان دەشکاند یان دارگوڵێکمان لە ڕەگەوە دەردەهێناو دووبارە هەڵدەهاتینەوە.

سەرەتا ورق فراوانتر بوونەوەو دوژمنایەتییەك لەنێوان ئێمەو دایکماندا دروست بوو، زۆر لەماڵ هەڵدەهاتین و هەر کاتێکیش هەر کاممانی بەردەست بکەوتایە دەبووراینەوە. دایکم تەنیا بە دارکارییەك وازی لێ نەدەهێنایین، هەرچییەکی

بەردەست بکەوتایە لە ئاسن و بەرد تێی دەگرتین و ئێمەی مناڵیش خوێنمان لێ دەڕژا.

هاوڕێکەم.، جارێکیان هەر بەڕێککەوت لە دەستی دەربازبووم و بەرەو گۆشەیەکی حەوشەی ماڵەوە هەڵهاتم کە کۆمەڵێ کەروێشکی تێدابوو. پەرژینە تەلینەکەی دەرەوەیم لە بنەوە دەرهێناو مەسینەیەکی مسی کە بنکەکەی بازنەیی و تیژبوو گرتمە کەروێشکەکان. ئەوانیش بە ناویەکدا شپرزەبوون، دانەیەکیان کە مەسینەکەی بەرکەوتبوو، هەردوو پێی دواوەی بەدەم هەڵلەرزینەوە درێژکردەوە و پاش هێمنییەکی بێ سنوور هێمن بوویەوە.

دووازدە کەروێشک ئەنجامی ئەو قەسابخانەیەبوو. بۆ منیش بیست ڕۆژ سووڕانەوە بوو بەدەورماڵدا بەبێ ئەوەی بوێرم بێمە ژوورەوە، لەنێوان کێڵگە پەمووەکەی تەنیشت ماڵدا دەنووستم و خواردنیشم تەنیا ئەوەبوو کە براکانم بۆیان دەدزیم...

ئیتر لەوێوە سەرتا هاتەوەیەک، تەسک بوویەوە وەک ڕەشمە. ئەو شارە بچکۆلەیەی بنار چیای

تۆرۆس هاتەوەیەك خەڵك بەچپە شتێك بۆ یەكتری دەڵێن و باوكیشم زیاتر پیر دەبێ و تەنیا ئەو حەماڵانە هەندێك ورەی دەدەنێ كە لە ڕۆژانی شكۆدا باوكم بەگەنم یارمەتی دەدان. ئەوان نەزان بوون و لەپێناوی ناندا توونـد و تیژبوون دەیانگووت: "هەرچی دەبێ باببێ هیچ نابێت ئەگەر بەشێكی تۆی تیا نەبێت" و هەڕەشەیان لە شۆفێری بارهەڵگرەكان دەكرد. بەڵام حكومەت ناردنەدەرەوەی هەموو شتێكی بۆ خۆی مسۆگەر كرد. حەماڵەكان لە نێوان خۆیاندا دابەش بوون و بەتاكڕەوی ئیشیان دەكرد. هەریەكەیان بەو گورزە ئاسنینەی كە بە دەستییەوەبوو پارووی لە دەمی ئەوی تر دەردەهێنا..

ئێمەی منداڵیش ئەوەمان دەبینی و توونـدو تیژیمان لەگەڵیاندا دابەش دەكرد. هەڵمان دەپروسكاندن و دەمانفڕاند هەروەكو چۆن شیرینی لە دەستی چڵكندا دەفڕێندرێ و مەملەكەتی ئێمەش مەملەكەتێكی لە ئاسمان دوورتر بوو مەملەكەتێك بوو لە تەپوتۆز و لە خۆشی مەلەوانێ لە گۆماوی "قاسمبۆ" یان

غـاردان بـە نێـو ئـەو گوڵـە گەنمانـەدا کـە لـەپاش خۆمان وەکو پـەڕی خوراو جێی دێڵین. پێشبڕکێ دەکـەین لـە گرتنـی مریشـکە هـەڵاتووەکانی نێــو کێڵگــەکاندا بەدارلاســتیکەکانمان، دەپەشــۆکان، دەکـەوتن، ڕایـان دەکـردو، دەکـەوتن، باڵـەکانیان لەگـــەل زەویـــدا جـــووت دەکـــرد و دەنووکیـــان دەکـــردەوەو پڕدەبـــوو لـــە خـــۆڵ و پاشـــان دادەمرکانەوە..

منـاڵبووین، ئێمـە، هاوڕێکـەم، مناڵگـەلێك کـە ئارەزووی باسکردنی ئەو گیانلەبەرانە دەکەین کە بـە هێواشـی دەمـرن پێمـان خۆشـە گـەڵای ڕووەك بخەینە لووتمانەوە تا خوێنـی بەردەبێ و خۆمانی پێوە هەڵدەکێشـین. خـۆ بـەوەوە هەڵدەکێشـین کـە زیاتر خوێنی بەردەبێ و بەوەی کە لێدانی زۆرتری بەرکـەوتووە. بـەوەی کـە زۆرتریـن برینـی قووڵـی کەوتۆتە دەست و ڕوومەتییەوە. ئای چەندین شەو لە ژێر گڵۆپە سیسەکانی شـەقامەکاندا چاوەڕوانی گالیسکەی سەوزەمەنی و کاڵەکی سەوزمان دەکرد کە لـە گوندەکان یـان لـە کێڵگـەکانی دەوروبـەرەوە بەرەو شار دەهاتن، شاگەشکە دەبووین ئەو کاتەی

کــه گوێمــان لــه سمــی ئەســپ و جـــیڕەی تایەدارینـەکانیان دەبـوو، لـه ئێمـه تێپــەڕدەبوون، بــەپێی پــەتی دوای دەکــەوتین، هەمیشــەش چەقۆیـەکی تیـژ، یان موسـێکمان لەگـەڵ خۆمـاندا هەڵدەگرت و حەبلی بارەکانمان پێدەبڕی‌و بارەکان گلۆر دەبوونەوە. چەندمان پیٚ هەڵبگیردرایە دەمان بردو هـەڵدەهاتین. هیچ کەسێك نامانگرێتــەوە کـە پێمان پـەتی بێت. تۆزێکمان لێدەخـوارد لەوانـەی کە هەڵمانگرتبوو و پاشماوەکەیمان فڕیدەدا..

منالێتییــەکی بــێ منــاڵیی منــاڵ بوویــن و گەورەکان به دڕەندەیی ئێمەوە خۆیان هەڵدەکێشا. ئـەوان منـاڵی دڵـڕەق و دڕندەیـان خۆشدەویسـت و ئێمــەش پیــاوانی دڵڕەقمــان خۆشدەویســت. وەرزشــــەوانەکان شــــەیدامان بووبــــوون. بۆکسخەنجەرمان هــەڵدەگرت، هیـچ منـاڵێك نـەبوو چەقۆیـەکی لـە گیرفـاندا نـەبێت، یـان زنجـیرێکی نەبەســتبێتە کەمەریــەوە. هــەموو منــاڵێکیش دەیزانی قۆچەقانی‌یەك لە گوڵ دروست بکات، یان قامچییــەك لــە تــەلی کارەبـا دروســت بکــات و هـەمووانیش لـە دەڵغـەی کۆکردنـەوەی پاشمـاوەی

مسدابوون چونکە دەفرۆشرا، لە توانای هەموانیشدابوو کە سەیارەیەك تێکبشکێنێ تا پارچە مسێکی لێ دەربهێنێ و نرخەکەی دەیباتە سینەما..

ئێمە (کیفۆرك)مان خۆشدەوێ چونکە بەسەر شەش پیاوی چەکداردا زاڵدەبێت. (کنعان)مان خۆشدەوێ چونکە بە خۆڕایی دەچێتە هەموو سینەمایەکەوە، (شەرۆ)ی حەماڵمان خۆشدەوێ چونکە کرێی ماندووبوونی لە هەموو بازرگانەکانی دەغڵ و دان وەردەگرێ بەبێ ئەوەی تەنیا فەردەیەکیش هەڵبگرێ. ئەو زۆر کەلەڕەق و خێرایە لە هەڵکێشانی خەنجەرەکەیدا. حەڤدەجار چۆتە بەندیخانەوە، ئەمانە نموونەکانی ئێمەن.

... مناڵی و سەرەتاش دێنەوە یەك. هەستم بە شتێکی تازەدەکرد کە پێشتر دەرکم پێی نەکردبوو.. شتێکی توند و تیژ و زەق: تۆ کوردیت، کوردەکان ترسناکن. بە کوردی قسەکردن لە قوتابخانەدا قەدەغەیە. ئەمە شتێکی تازەیە، چونکە تۆ دەزانیت کەسێ چارەکی ئەو شارانەی کە بەتخووبی چیای تۆرۆسەوەن کوردن.

وا تۆ بەرەو ڕووی کێشەکە دەبیتەوە: مامۆستاکان زیادەڕۆیی لە لێدان و زەلیلکردنی قوتابییەکاندا دەکەن و بەدووەکانیش ئەوانەی کەچەپڵە بۆ هەموو ڕژێمێکی تازە لێدەدەن، دێنە شارەوەو چاودێری ڕوومەتەکان دەکەن.

..تۆ منالیت. بەڵام کوێر نیت. ئەوان پێشوەخت ڕقیان لێتە و نازانیت بۆچی مامۆستا ڕقی لە تۆیە.

فەرمانبەری دەوڵەت و پۆلیس ڕقیان لێتە. ئەمە مەرجێکی تازەیە. *کەواتە باتووندو تیژبم منیش.* زیاد لە پێویست لە بەرامبەر ئەم داگیرکردنە شەیتانییەدا توونـد و تیژبم. تۆش لەلای خۆتەوە بە ڕقەوە دەڕووانیتە منالانی بەدو لە قوتابخانەدا و گاڵتە بەو سەرتاشینە نامۆیەو بەو خاڵەشینانە دەکەیت کە لووت و گۆنا و دەستەکانی داپۆشیون، بە زیادەڕۆییان لە ساویلکەییدا. بەڵام ناشزانی بۆچی ئەوانیان پێ باشترە لەتۆ. بۆیە پاش گەڕانەوە لە قوتابخانە لەڕێگایاندا دەوەستی هۆیەك دەدۆزینەوە بۆ ئەوەی شەڕیان بکەیت.

بۆ ڕۆژی دواتر چاودێرەکە سزات دەدات، بەڵام تۆ ڕۆژ لـەدوای ڕۆژ بـەردەوامیت لـە شـەڕکردنیان چاودێرەکـە داوا دەکـات کـە بـاوکت بێنـی بـۆ قوتابخانە و باوکیشت دێت. چاودێرەکە گاڵتـە بـە لـەنگی زمـانی بـاوکت دەکـات، بـەڵام بـاوکت توندوتیژ و بە هەیبەتەوە بەچاودێرەکە دەڵێ (تۆ کێیت تا ئاوا قسەم لەگەڵدا دەکەیت؟) چاودێرەکە دەڵێ: (خودای خودات)..

بـاوکم تـووڕە دەبێـت و لـە هـەمان ڕۆژدا دوو حـەماڵ لـەو شـەقامەدا دەوسـتن کـە مـاڵی چاودێرەکـەی لێیـە هـەردوو قـاچی دەگـرن و بەزەویداکێشی دەکەن. چاودێرەکە لەلای پۆلیس شکات دەکات.

پۆلیـس دێـت و بـاوکم لەگـەڵیاندا نـاڕووات. هـەموو خـزم و کەسـوکارەکانمان لـە تووڕەییـەکی پلیشـێنەردا کۆدەبنـەوە. کاردەگاتـە بەڕێوەبـەری ناوچەکە. کە لەپایەی سەر هەنگدایە.

سەرهەنگ لە ئۆتۆمبیلێکی قۆزدا دێت. "حسین ئاغـا" بـۆی دەردەچـێ و دەقیڕێنـێ: "کڵاوەکـەت دەخەمە ژێرپێم ئەگەر ئەو پیاوە ببەیت" و کارەکە

بەهێمنی دادەمرکێتەوە و بە هێمنی چاودێرەکە واز لە ڕقەبەرایەتییەکەی دەهێنێ. بەڵام کێشەکە تەواونابێ. مناڵێتی و ئەو سەرەتایەش کە لێیەوە دەستە بچکۆلەکانت بۆ سەرۆك هەڵبڕی. دەبێتە دۆزەخێك.

شتەکان بەسەریەکدا کۆمەڵ دەبن. لەوێدا ڕوون دەبێتەوە کە بۆچی شەوانە دەڕۆی بۆ کێڵگەی پەموو و قۆزاخە سەوزە نەگەییوەکەی کۆدەکەیتەوە و داری پیرو درەختی باینجان هەڵدەکەنیت. ڕوون دەبێتەوە کە سەردەکەویتە سەربان بۆ تێکدانی هێلانەی چۆلەکەو شکاندنی هێلکەکانیان تا کار دەگاتە ئەوەی فرسەت لە پاسەوانی گەرەك بهێنی، ئەو پاسەوانەی کە هەمیشە نووستوە تا دەمانچەکەی لێ بدزیت. پاشان خۆت و هاوەڵەکانت بە دەستیەوە دادەمێنن و فرێی دەدەنە ڕووباری (جغجغ)ەوە، پاسەوانەکە سێ مانگ دەخرێتە بەندیخانەوە، لە کاتێکدا تۆ پێی پێدەکەنی و گاڵتەی پێدەکەیت. بەڵام باوکت لەگەمەیەکی تازەدا نوقوم دەبێت، ئەویش گەمەی ڕاوکردنە.

فیشەکێکی (12) ملم دەنێتە باڵندەیەکەوەو بە تەواوی دایدەڕزێنێ. تۆ دەزانیت ئەمە ڕاوکردن نییە، ئیتر تۆ لە نێو ئەو مناڵێتییەی کە مناڵێتی تیا نەماوە دەست دەکەی بەڕاوکردنی تایبەتی خۆت، لێرەو لەوێ تەڵە دەنێیتەوە چۆلەکەو ڕیشۆڵەو تیتی ڕاو دەکەیتو، هەرکاتێکیش باڵندەیەکت گرت هەموو پەڕەکانت لێدەکردەوەو زیندەبەچاڵت دەکرد، بەڵام وەختە شێت دەبیت بۆ گرتنی کلك هەڵتەکێنە ئەو باڵندەیەی کە قەت دەستت نەکەوتووە چونکە زۆر فێڵبازەو لە جێگایەکدا ئۆقرە ناگرێت، ئەوەش بەگژاچوونەوەیەك بوو کە تەحەمول نەدەکرا و سوێندت خوارد کە ئەگەر بیگریت بە زیندویی کەوڵی بکەیت.

تۆ مناڵێکی بێ مناڵییت، سەرەتاش دێتەوەیەك و لەگەڵ سەرەتاشدا بەفردێت، بەفری هەمان ئەو ساڵەی کە تۆ دەستەکانت بۆ هاتنە توونـدو تیژەکەی سەرۆك هەڵبڕی.. بە درێژایی پێنج ڕۆژ تۆ سەر دەکەوتیتە سەربانی دراوسێکان تا لوولەی دووکەڵکێشەکانیان بگریت. هەندێجار ڕاویان دەنایت و هەندێ جاریش ئازا دەبوویت و

ڕزگارت دەبوو. هەروەکو لێزانیت لە دروستکردنی ساردەمەنییە تایبەتییەکانتدا، ئەوەی کە تێکەڵییەك بوو لە بەفرو دۆشاو و مێوژ.

تۆ بەفرت خۆش دەوێ، ئەم ڕەنگە زاڵەت خۆش دەوێ کە دەست دەگرێ بەسەر هەموو ڕەنگەکاندا، درێژبوونەوەیت خۆش دەوێ و درێژبوونەوەی هەنگاوەکانیشت لەودا، بەڵام هەندێجار تۆزێك شتەکان دەئاڵۆسکێنێ، چونکە کە دەچیتە ماڵەوە پێڵاوەکانت پڕن لە بەفر و گۆرەویەکانت تەڕبوون. بەدزی دایکتەوە گۆرەویەکانت بە تەواوی دەخەیتە سەر سۆپاکە، زۆر ناخایەنێ و دەسووتێ و لێرەدا جارێکیتر تۆ لە ترسی لێدان لە ماڵەوە هەڵدێی و هەڵدێی بەرەو بەفری سارد و هەڵدەلەرزی و هەڵدەلەرزیت و هەڵدەلەرزی، تا ڕەنگت شینێکی تۆخ دادەگەڕێ. بۆنی بەفر دەکەیت و خۆشت دەوێت، بۆنی ماڵ دەکەیت و خۆشت ناوێت. بەردەبیتە براکانت چونکە گاڵتە بەو بەفرە سپییە خڕەی ناو حەوشەی ماڵەوە دەکەن و تێکی دەدەن. لە کۆتاییدا لە گۆشەیەکدا گۆشەگیر و زۆر دڵتەنگ دەبیت، ئەو کاتەش کە هۆیەك نادۆزیتەوە بۆ دڵتەنگیت بە

زەلیلـی دەگەڕێیتـەوە بـۆ مـاڵ. لـە هەمووڵایەکـەوە دەستەکان تێت بەردەبن و خوێنی لووتت بەردەبێ.

تۆ مناڵیت..

تۆزێـك هێمـن دەبیتـەوەو چاوەکـانت سـوور داگـەڕاوە بـیر لـە کـارێك دەکەیتـەوە کـە بیکـەیت، کارێکی پڕ لە ژاوەژاو و ڕوخێنەر. لە سۆپاکە نزیك دەبیتەوەو پێوەری سووتەمەنییەکەی تـا دوا ڕادە بـەرز دەکەیتـەوە سـۆپاکە هـەڵدەچێ و وەکـو جامانەکەی سەری باوکت سوور هەڵدەگەڕێ. تـۆ لـێرەدا دوعـا دەکـەیت کـە گڕەکـەی زیـاتر ببێـت. سۆپاکە بتەقێتـەوەو مـاڵ بسـووتێنێ، بـەڵام هیـچ ڕوونـادات. بـەڵکو تـۆ دەتەقیتـەوە. منداڵیـت لـە شـێوەی قـوڕ و بـاڵندەی ڕووت و مردارەوەبـوودا دەتەقێتەوە. منداڵیت لە شێوەی چەقۆ و گـۆزەی شکاو و جلـی خـەڵتان بـوو بـە خوێـن و تەڵـە و تفەنگی ڕاوی و کاڵەکی سووری بەسەر شۆستەدا پەرش و بڵاوەبوو دەتەقێتەوە..

* * * *

دووەم: لە پێکادانی لایەنەکاندا

وا ئێمــە لــە کۆڵانــەکانماندایین، بــە دەور دوو عەلەشیشدا ئەڵقــەمان بەســتووە، ئایــا عەلەشــیش دەناســن، ئــەو عەلەشیشــەی کــە کلکــی وەکــو پەنکەیــەکی گــەورە فــش دەکاتــەوەو ئــەو زیــادە گۆشـــــتانەش بەخوارووســــەروی دەنووکیــــدا شۆڕدەبنەوە؟ ئایا میری عەلەشیش دەناسن؟ میری ڕەشی گەورە.

ئــەوەی کــە مێینەکــەی هێلکەیــەك دەکــات بــە قەدســێ هێلکــەی مریشــك؟ هێلکــەی عەلەشیشــان بینیـوە ئەو هێلکە خاڵخاڵەی کە تـەنیا دانەیـەکی بەشی ژەمی منداڵێکی وەکو من دەکات؟

ئای لە جوانی عەلەشیش و مێینەکەی. ئای لە جوانیی ئەو شەڕە گرانەی نێوان دوو عەلەشیش.. وا ئێمــە گوێمــان لــە پێکدادانــی بــاڵ و دەنووکــە. دەنگی گڕاوی دوو نێری پڕ لە نێرێتی دەبیستین؟. یەکێکیان دەزانێت کە بردنـەوەی تێکشکانە. بەڵام

ململانێکە وا لە یاریەکە دەکات کە زیاتر بێت لە یاری. بەڵکو دەیکاتە دووانەی ژیانێك کە بە یاریەك نەبێت ڕاست نەبێتەوە. ئەو گۆشتە شۆڕبووانەی سەروژێر دەنووك زیاتر سوور هەڵدەگەڕێن. شوێنە فودراوەکان و وەسوەسەکان تونتر دەبن و هاواری ئێمەش بەرزتر دەبێتەوە.

عەلەشیشێکیان لەویتر نزیك دەبێتەوە و پێش ئەوەی دەنوکێ بدات لەسەری بەرزتر خۆی ڕادەگرێ پەروچاو پەرش و بڵاودەبنەوە.. دەنوکێك لەم و دەنوکێك لەویتر، کلك تاکۆتایی فش بۆتەوە باڵەکانیش وەك دەستی دوویاریکەری بۆکسێن پێش پیاهەڵپژان لەزەوی دەخشێن و هاوار دەکەین: "دەی هەی کەڵ... هەی کوڕی سەگ".

عەلەشیشەکان لێکتر دوور دەکەونەوە لێی دەوەستن هەروەکو خۆیان بۆ دەست وەشاندن ئامادەبکەن ئێمەش چاوەچاومانە: دەی هەی کوڕی سەگ. ئەوکاتەش کە تۆزی هێمن دەبنەوە، یەکێکیان بەرەو ئەوی تر پاڵ دەنێین. بەڵکو هەر بەکێشکردن کێشی دەکەین و سەر لەنوێ شەڕ

دەستپێدەکاتەوە.. لێرەدا، پێش ئەوەی یەکێك لەو دوو دوژمنــــە بکـــەون دایکمـــان ڕادەکـــات و دەقیژێنێت: "ئێوە دڕندەن"، پێش ئەوەی بەردێك یان دارێکمان بەرکەوێ لە حەوشەی ماڵ دەچینە دەر..

بەڵێ هاوڕێکەم. ئەوسا مناڵبووین.. مناڵگەلێك بـە شـــەڕی عەلەشیشـــەوە ڕامـــان دەبـــوارد یـــان هێلکـەمان لـە ژێـر مریشـکەکان دەردەهێنـا پێـش هەڵهێنانی و چەندین جـار هێلکـەمان دەشـکاند و جوجەڵـەی ڕووت و قووتمـان تیـا دەبینـی و ئـەو جوجەڵـــە لینجەتەڕانـــەی کـــە هێشـــتا کـــامڵ نەبووبوون، یان زەردێنەی بە خوێن داپۆشراو، یان وردیلە لە شێوەی بێچوە بۆقدا..

ئێمە شتەکانمان خۆشدەوێ پێش کامڵ بوون. شـەڕی کەڵەشێرمان خۆش دەوێ کـە سـەرکەوتنی تیا نییـە ئەو هێلکانـەمان خۆش دەوێ کـە هێشتا تۆوەکـانی تیـا کـامڵ نـەبووە. دەنووکـی بـەهێزو ئـاپۆرەی پـەڕمان خـۆش دەوێ. هاوڕێکـەم ئێمـە واین. ژیانیشمان ئاوایە. ئێمـە هۆیـەك نـەبووین بۆ شـەڕی گیانلەبـەرەکان ئـەوان هـەر بـە غـەریزە بـۆ

شەڕكێش دەبن، بەڵام ئێمە شتەكانمان دەوروژاند ئـــەو كاتـــەی زۆرانبازییـــەكانمان دەكـــردە زۆرانبازییـەك كـە هـەردەبوو ببوایـە، هاوڕێكـــەم دەزانـی چـۆن؟ واپێـت دەڵێـم، ئێمـە بەرانـەكانمان ڕووبەڕووی یەكتر پاڵ دەنا شاخەكانیانمان دەگرت شتەكە هەوڵێكی گەورەی نەدەویست، هێندەمـان بەس بوو كە بەرانێك لە بەرانێك نزیك بكەینەوەو ئیـتر شـەڕ هـەڵدەبوو و شـەڕی بـەران لـە شـەڕی عەلەشیش نەدەچوو. ئەمەی یەكەم تووندوتیژتـر بـوو. سـینەیان مـەترێك لـە زەوی بـەرز دەبـۆوە و كەللـەیان دەیـدا بـە یـەكدا، بـەرز دەبوونـەوەو لـە یـەكتریان دەداو لـە نێـوان خوریەكـەیاندا تۆزێكـی سۆزدار دەوروژا.. شاخەكانیان تێكـەڵ دەبـوون و هێمـن دەبوونـەوە. هـەروەكو ئیـتر پـاش ئـەوە شـەڕنەكەن، بـەڵام كـە شـاخەكانیان دەكرایـەوە دیسـانەوە تێهەڵدەچوونـەوە نێوچـەوان بـە نێوچەوان و دەنگی شەڕەقۆچیش هەروەكو دەنگی تەپڵ وابوو..

تۆزێـك دەگەڕانـەوەو دووبـارە لـە یـەكیان دەدایـەوە.. دەگەڕانـەوەو دووبـارە لـە یـەكتریان دەدا...

بـەرانێك دەكەوتـە سـەر زەوی و پاشـان هەڵدەسایەوە. دووبارە دەكەوت و هەڵدەسایەوە و پاشان هەڵدەهات بۆ دوورو، چەندین بەرانی شاخ شكاوی هـەڵاتوومان دەبینـی چـەندین ڕۆژ وەكـو سەگ دەیلوراند تا برینەكەی خۆش دەبۆوە..

بـە عـادەت خـەڵك تـەنیا بـەرانێكیان هـەبوو بـەرانێكی سـەركەوتوو كـە بـەدەور ژنـەكانیدا دەسـووڕایەوە، سـەركەوتووش هەمیشـە نـاز پێـدراوە. شـتێكی ڕەنگاڵـەییان دەخسـتە سـەر سینەی تا بزانن چەند مێینە بەژێریا تێپەڕبوون، گەردنیشـی بـەزەنگ و چـەند زەنگیانەیـەك دەپێچنەوە، لە جووڵەیەكی سەیردا لـە كاوڕ نزیك دەبێتـەوەو خۆی بەسـەریدا بـەرز دەكاتـەوە، كـاوڕ یەكەمجار ڕادەكات پاشان لە هێمنییەكدا خۆی بە دەستەوەدەدات.

هێمنیـەك كـە تـەنیا هەناسـەبڕكێ و تـەكانی نـەرمی ڕاست و چەپی بەرانەكەی تیا دەبیسترێ:

"دەی هـــەی ســـەگباب"... هەریەكـــەمان. لـــە خێسەیەكی سەیردا سـەیری یـەكتریمان دەكـرد.. هەموو گیانلەبەرەكان سەگن.. یان لـە سەگ دەچن مریشــك و كــاوڕ و چۆلەكــە، ئێمــەی منــاڵ وای لێدەگەین و ئاواش جوێنیان پێدەدەین. بەڵام زۆر سەرسـام بـووم بـە هــەردوو ئەســپەكەی (پــاڤی كــازمۆ)و شــۆفێری عەرەبانەكــەی عەرەبانـــەی نەفەرهــەڵگر كــە دوو ئەســپ ڕایـــان دەكێشـــاو ڕێبوارانی لەسەرەتای (قامیشلی)ەوە دەگواستەوە بۆ كۆتایی شارەكە... (پاڤی كازمۆ) تەلبـەندێكی بچكۆلـەی بە تـەلی دڕكاوی بەدوای عەرەبانەكـەیدا دروست كردبوو تا كۆتایی هەردووتایەی دواوە

ئێمە بۆ كوورتكردنـەوەی ڕێگاكـان لـە سـەری دائەنیشتین..

ئەوەش خووی ئێمە بوو لەگەڵ هەموو عەرەبانە نەفـــەر هـــەڵگرەكاندا. بـــەڵام هـــەندێك لـــە هاروهاجەكانی ئێمە ئەو كاتە كە نەیدەتوانی بـە دوای عەرەبانەكـــەدا غـــار بـــدات، دەیقیژانـــد: (قـامچی.. قـامچی) ئـەوەش ئاماژەیـەك بـوو كـە ئەســپەوانەكان تێیدەگــەن و "پــاڤی كــازمۆ"ش

تێیدەگەیشت و بە قامچیەکەی ئاگری بەردەدا لە پشتی هەردوو ئەسپەکەی، پاشان ئاوڕی دەدایەوەو دەیگوت (بیخۆن).

پشتی ئاگر دەدایین بە لێدانی قامچیەکەی ئیتر خۆمان هەڵدەدایە سەر شۆستەکەو گلۆر دەبووینەوە و بە هیوابووین کە ڕۆژێك ئەو دووئەسپە کەوڵ بکەین، بەڵام من زۆر سەرسام بووم پێیان، سەرسام بووم بە لامليان کە زەنگیانەو گوڵەنگی پیاشۆڕەوەبووبوو..

هاوڕێکەم لە ڕاستیدا ئێمە دەمانتوانی گیانلەبەر کەوڵبکەین. دەزانی ئێمە گیانلەبەری مردارەوەبوومان کەوڵدەکرد؟. لێگەڕێ با ئەوەت بۆ بگێڕمەوە کە نایزانیت.. منالآنی گەڕەکەکەمان هەژاربووین تاسەر ئێسك هەژاربووین، هەندێکیان قوڕی سەر دیواری دەخوارد و ئەگەر ئەو قوڕخواردنەیان زیادی بکردایە دەبران بۆ سەر دکتۆر، دکتۆرەکانیش دەیانگوت "ئەوە خوویەکی پیسە" لە مەیاندا هیچ زیادە ڕەوییەك ناکەم، بڕۆن لە دکتۆرەکان بپرسن دەربارەی ئەو قوڕخۆرانە. ئەو منالآنەی کە ئامادەبوون لە پێناوی

پـــەیداكردنی پارەیـــەكی كـــەمدا هـــەموو شـــتێك بكەن..و هەمیشـەش ئەوكاتانـەی كـە مەیتـەرەكان دەبـــوون بـــە دكتـــۆری مـــرۆڤ گیانلەبـــەری مردارەوەبـوو و مرۆڤـی مردارەوەبـوو زیادیـان دەكرد.

بە تەنیشت گوندەكەوە دۆڵێـك هـەبوو، خـەڵك گیانلەبـەرە مردارەوەبووەكانیـان تـێ فـڕی دەدا و ئـەو جێگایـەش كـە گیانلەبـەری مردارەوەبـووی تیابێت منداڵیشی تیایە. لەوێشدا چەقۆی دزراوی موبەقـەكان كـاری خۆیـان دەكـرد چـەرمی سـەر گۆشـتە گەنیوەكـەیان لادەبـرد. بـەڵام بۆنـی پـارە پەیداكردن لە هەموو بۆنەكانی تر بەهێزتربوو ئاوا ئیـتر منـاڵێك یـان دوو منـاڵ بـە دەسـكەوتێكی چەورەوە دەهاتنەدەرێ كە یـەك (بـەرگن) خـوری یەكسـان بـوو بـە لیرەیـەك یـان دوو لـیرە ئـەو دوو لیرەیـەش یەكسـان بـوو بـە چوارجـار چوونـەژوورەوەی مەلەوانگەیـەكی میللـی یـان سـینەمایەك.. ئێمـەی منـاڵ مردووانمـان بـەلاوە گرنگ بوو و بە مردووانیش دەژیاین، ئەوە خـووی ئێمە بوو.. بەڵام ئێمە بێجگـە لـەنان بەشتی تریش

دەژیـــاین ئێمـــە بـــە هـــەلاّتنیش دەژیـــاین ئـــەوە کێشـــەیەکی ئـــاڵۆزە بـــەلاّم لێـــم گـــەڕێ بـــابۆتی بگێڕمەوە؟

شارەکەمان بە تخووبی تورکیاوەیە. لە نێوان ئێمەو ئەواندا هێڵێك لـە تـەلی دڕکـاوی ڕاکێشـراو هەیە بەلاّم ئەوە بێ هوودەمان ناکات لەوەی بڕۆینە ولاّتانێکەوە کە نایانناسین، دەڕۆینـە تورکیـاوە بـە لێڕێکی دارینـدا ڕێپیشـاندەرەکەمان کـە هـەروەکو ئێمـــە تەمـــەنی "12 ســـاڵ" دەبێـــت شـــوێنی لوغمـەکانمان بـۆ دیـاری دەکـات. کـە تورکـەکان نـازانن بـە باشـی دایبنێـن. دەلیلـە بچکۆلەکـەمان دەڵـێ: ئەگـەر پێتـان نـا بەجێگایـەکی نـەرمدا و گوێتان لە تەقەیەکی لاوازبوو ئەوە لوغمە و ئەگەر پێتـــان نـــا بـــە لوغمـــدا قـــەت مەجوڵێنـــەوە کـــە نەجولاّنـەوە مـن کەفالـەتی مانـەوەتان دەکـەم و دەچینە شاری (ماردین)ەوە شاری مرەبا و تـرێ. لـەوێ لەگـەڵ خەڵکەکـەیدا خورمـا دەگـۆڕینـەوە بـە توتـن "تورکیـا دار خورمایـەکی تیـا نییـە" و کیلۆیـەك خورمـا یەکسـانە بـە پێنـج پاکـەت لـە باشترین جۆری توتن". کە دەشگەڕێینەوە توتنەکە

بــە پێنــج بەرامبــەری خــۆی دەفرۆشــینەوە بــە بەقاڵەکان..

منــاڵ بوویــن ئێمــە هاورێکــەم نــەماندەزانی ڕاڕەوی لێڕەکان ئەو ڕاڕەوانەیە کە وڵاتان پێکەوە دەبەستێتەوە، بەڵکو وامان هەست دەکرد کە زەمین بە تەواوی ڕاستە و ئەو سنوورانەش کە گەورەکان دەیکێشن تەنها سنووری گەورەکان خۆیانە بۆیە بە دیاریکراوی لەژێر سیمە دڕکاوییەکاندا تەڵەمان دەنایەوە ئیتر ئەو کۆترە کێویلانەمان دەگرت کە لەوڵاتی خۆماندا نەمان دیبــوون، هــەر کاتێکیش یــەکێك لــەو کۆترانــەمان بگرتایــە بــە تــرس و دڵخۆشییەوە غارمان دەدا بۆی، لە ترسی ئەوەی نـەك سـەربازە تورکەکان تەقەمان لێبکەن "هیــچ شــەوێك تێناپــەڕێ گوێمــان لــە تەقــە نەبووایــە دەیانگرتە قاچاخچییەکان"

بـەڵام تورکیا زۆر نزیکـە نزیکـە تـا سـنووری تێکەڵ بوون و هێشتا "ئەستانە"مان خۆشدەوێ "باوکەکانیشــــمان خۆشــــیان دەوێ"، بــــەڵام ئــەتاتورکمان خۆشــناوێ ئەگــەرچی ئێمــە بــە سادەیی و هەریەکە لە باب و باپیریەوە بێ مەبەست

ئەمە دەڵێینەوە: "یاشا یاشا/ جمال غورسیل غول پاشا"...

ئا لەم کاتەدا، لەو ساڵانەدا کە تەڕن وەکو ڕانی مانگـا..، ئێمــە گوێمــان بەشــتی تریــش دەدا و بەدڵخۆشییەکی وەسف نـەکراوەوە چاوەڕوانیمـان دەکـــرد. یـــەکێکیان وەرزی دروێنـــە بـــوو، دووەمیشیان وەرزی کوتانی گـەنم تاببێتـە ساوەر. ئەو دوو ڕێککەوتە تەڕبوون وەکو تـەڕی تەمـەنمان لـــە دروێنـــەدا چـــاوەڕووانی ئامـــادەکردنی دەڕاسەکانمان دەکرد ئەوانەی کە پانکەی دارین و هـەڕەی ئاسـنینیان هـەبوو، بـۆ ئـەوەی کاربکـات کـاتی دەویسـت بـۆ چاککردنـەوەی ئـەو کاتـەش پڕپڕبوو لە خۆشی، هەڕەئاسنینەکانیان دەگۆڕی، پانکەکانیان.. پارچە.. پارچە دەکردەوە، هـەروەها ئـەو دەڕاسـانەش کـە گـەنم و جـۆی لـە یـەکتر جیادەکردەوە "هـەموو ئەمانـە لـە دەشـت دەکـران، خـەیمەیـەکی گـەورەیان هـەڵدەدا و ژمارەیـەکی زۆر لە کرێکارەکان کۆدەبوونەوە"

حەزمان لەو کەرەستە بچکۆلانـەبوو، چـەکوش، سپانە، پلایس، هـەڕەی ئاسـنینی بچووك. هـەندێ

جار دەمان دزین خۆمان بەوەوە دەخڵەفان کە دنیا سەر لەنوێ لەسەر دیواری قوڕین دروست دەکەینەوە بەو کەرەستانە درزمان دەخستە دیوارەکانەوە پانتاییەکی گەورەمان هەڵدەکەند تاوای لێ دەهات دەبوو بە قاڵبی قوڕین کە لە ژێرەوە پتەوویەکگرتوو دەردەکەوت، کەرەستەکانمان دەخستە چاڵەوەو بە خۆڵ سەریمان دادەپۆشی جارێکی تر لە کرێکارەکان نزیك دەبوینەوە.. بە دزییانەوە دەستمان دەخستە ڕۆن و چەوریەکانەوە، دەستەکانمان لە یەك دەسوو، تا هەستمان دەکرد کە کرێکاری ڕاستەقینەین..

پاش ئەوە، درەویش تامی خۆی هەبوو: دەڕاسەکان زەمینیان لەو ڕووەکە فشۆڵە ڕووت دەکردەوە. تەواو هەروەکو ئێمە لە گەڕەکەکاندا چۆن ڕووت دەبووینەوە پێش ئەوەی بخزێینە چەمەکانەوە..

دەڕاسەش لە مانگای دەستەمۆ دەچێت بەدوایدا غاردەکەین، پوش بەلێدانی پانکەکانی بەملاوئەولادا پەرش و بلاودەبنەوە، پاش ئەوەی

گەنم لە گوڵەکانیان جیادەبنەوە بەدوایدا ڕادەکەین تـا گــەردەلوولی پــوش دامــان دەپۆشــێ تێکــی دەدەیــن و پــەرش و بـڵاوی دەکەینــەوە تــا دەم و لــووت و جلــەکانمان پــڕ دەبێــت لــە پــوش، گەورەکانیش بە ژن و پیاوەوە بـەدوای دەڕاسـەدا ڕادەکــەن ئــەوان لــە مــەڵۆی گــەورەدا پــوش کۆدەکەنـەوە. بەپشـتی گـوێ درێــژ دەیگوێزنــەوە تاپاشـتر دەبێتـە ئـاڵف.. یـان لـە قـوڕی سـووردا تێکـەڵی دەکــەن و خشــتی خــانووی لادروســت دەکەن.

لـێرەدا هــەموو شـتێك لــە قــوڕە تەنانــەت ڕێگاکانیش لە هـەر کـوێ منـاڵ هـەبێ پووشـیش هەیە، دوای ئەوە بڕوا دێنین کە ئێمەش لە پوش لە دایکبوویــن و دەبینــەوە بــە پــووش و ســنووری زەینیش سـنووری ئـەو بایانەیـە کـە ئێمـە لەگـەڵ خۆیدا هەڵدەگرێ، بەڵام وەرزی گەنم کوڵانـدن ئـەوا میهرەجانێکـــە بـــۆ خـــۆی ئێمـــە ســـنووقی دارینیبەتاڵ و تایەی لاستیك دەکڕین.

مەنجـەڵێکی گـەورە دەخەینـە سـەر چـەند بەردێکی گەورە و ئاگر دەکەینەوە..

بـەدرێژایی ڕۆژ ئاوەکــە وورد وورد دەکوڵــێ. دەنکـە گەنمــەکان نــەرم دەبــن و بــا دەکــەن.. بـا دەکــەن و لەبــەر زۆر کوڵانــدن دەتەقنــەوە.. ئیــتر ئەوکاتـە لەسـەر حەسـیر ڕادەخرێـن.. دۆڵکـەی پـڕ ســــەردەکەوێ و بــــە بــــەتاڵی دادەبــــەزێت.. سەردەکەوێ و دادەبەزێت...

دانوولــەی زەرد ســـەتڵ لـــە پـــاڵ ســـەتڵدا هەڵدەخرێت..

منـاڵانی گـەڕەك هـەموویان نزیـك مەنجـەڵێکی گەورە کۆدەبنەوە، هەریەکە و تاوەیەك یان قاپێکی گەورەیان هــەڵگرتووە، لـە بەیانییـەوە چـاوەڕوانن هەندێك دێ و هەندێك دەردەچن..

لــە خوانێکــی دوور و درێــژدا هــەروەکو لــە دەستیان بچێت، ئەو کاتەش کە گەنمەکە دەکوڵێ ژەمـی بچکۆلـەی خۆیـان دەبـەن، هـەندێك شـەکر دەپرژێنن بەسەر گەنمەکەدا یان تێکەڵی دەکەن بە خوێ و ڕۆن بە خۆشییەکی ڕاسەقینەوە دەیخۆن..

هاوڕێکەم ئەوە خوانی بچکۆلەی ئێمەیە، بەڵام خوانـی گـەورە، ئـەو خوانـەی کـە تیـایدا خوێـن بـەر دەرگای ماڵەکان دادەپۆشێ، ئەویش وەرزی خۆی

هەیە. لە کۆتایی هاویندا پاش دووەم تاوە باران کە هەر وەکو قوڕە سوورە دەبارێ. قەسابخانەکان دەست پێدەکات، ئیتر قەسابەکان تەور و چەقۆکانیان تیژ دەکەن (هەسان دەکەن) ئیتر گیانلەبەرە بچوك و گەورەکان.. گەل گەل سەردەبڕدرێن و ئیتر گۆشت و تێگووشە زیاد دەکات..

هەموو ماڵێك بەرخ یان مانگایەك ئامادە دەکات بۆ سەربڕین، بە درێژایی چەند مانگێك دابەستەیان دەکەن، تا جەستەیان پڕ دەبێتەوە قەڵەودەبن "گۆشت دەگرن"، تا بەدرێژایی پایز و زستان بەش بکات، هەموو ماڵێك لەگەڵ قەسابێکدا ڕێك دەکەوێت، قەسابەکان کرێ بەپارە وەرناگرن.. بەڵکو تۆڵەی خۆی بە کەوڵی گیانلەبەرە سەربڕاوەکە دەکاتەوە.. ئەمە کرێی ماندووبوونیەتی..

ئێمە منداڵ بووین هاوڕێکەم، مۆڕەمان لەو کابرایە دەکرد، ئەو پیاوە بێدەنگەی کە ملی مانگایەکی بەشاخەکانی دەگرت و بایدەدا تا دەکەوتە سەر زەوی، پاشان بە جووڵەیەکی سادەو

لـێزانی دەســتی خوێــن بازرەقــەی دەبەســت، لــە دەرویەکی باریك و بەهێزدا، ئەو کاتەش کە ماوەی برینەکە درێژ دەبۆوە جۆگەلەی گەرم و سوورەکان هەڵدەقولان، دەڕژانە سەر خۆڵەکەو چەند درزێکی تەسـکیان لێدروسـت دەبـوون یـان دەڕژانـە سـەر زەویەکــەو چــەند گۆمێکیــان جــێ دەهێشــت کــە هــەڵمێکی ســووك ســەری گرتبــوون.. خوێنــی ئاژەڵیش جوانـە، ئاڵ.. ئاڵ، یـان تۆخـەو بۆنێکـی هەیـە کـە پشـیلەو سـەگ کێـش دەکـات و دەمـی تێدەخـەن و ئەوکاتـەش کـە خـۆل دەخەنـە سـەر خوێنەکە، قەسابەکە کێردێکی بچوکی تیـژ وەکـو موســی تــەراش دێنــێ بــەووردەکاری و هێمنــی پێستەکە هـەروەکو جل لـە گۆشـتەکە دەکاتـەوە و قەسـاب زۆر لێزانانـە ئـەوە دەکـات، یـان هــەر بــە ئانقەســت دەســتی دەخاتــە نێــوان پێســت و گۆشتەکە، پاش ئـەوە کـێردە خوێناویەکـە بـەدەم هــەڵدەگرێ و لــەلێدانێکی لەســەرخۆدا پێســتەکە هەڵدەکەنێ..

دەنگــی هەڵکــەندنی پێســتەکە لــە دەنگــی هەڵکەندنی ئەو مەجلەمانە دەچێ کەلەسەر پشتی

باوکمە..! ئاوەها پارچە.. پارچە گۆشتەکان دەڕۆن بـۆ ئـەو جێگایانـەی کـە پێویسـتە بـۆی بچـن.. پەراسووەکان لەسەر تەنافی جلشتن هەڵدەخرێن.. گۆشـتە سـوورەکان قـەد دەکرێـن.. چەوریـەکان دەتوێنرێنـــەوە.. هەمووشـــیان دەخرێنـــە تەنەکەیەکەوە هەندێك لە ناواخنەکانی دەخورێن، ئەو بەشەکەی تری بە قورقوشم دەبەسترێ و بۆ ڕۆژانی زستان هەڵدەگیردرێت..

.. هەر لەم وەرزەدا، پاشماوەی ئێسقان لەناو کێڵگـەکاندا فڕێـدەدران. ئیـتر داڵـە کـەرخۆری گەورەو بچـووك زۆر دەبـوون گـەورەکانیان کـە لـە عەلەشیش دەچوون، لە دوورەوە تێمان دەڕوانی و لێـی دەترسـاین.. دەمـانبینی ئەوکاتـەی کەلـە کەلاکەکان نزیك دەبوونەوە، بە دەنووك بەردەبوون لـە یـەك هـەرکاتێکیش بـە جوڵەیـەکی تـووڕەدا سـەرنجمان ڕادەکێشـا، باڵـەکانی لـە باوەڕبەخۆبوونێکیسـەیردا لێکـدەدا و بەرزدەبوویەوە.

لەبـەر ئـەوەی کـە کێڵگـەکان لـە ماڵەکانـەوە نزیکبـوون و پێکـەوە تێکـەڵبوون. تەقسـێکی

تایبەتی شـەوان دەسـتیپێدەکرد، تەقسـی چەقـەڵ بوو، تەقسێکی ئاپوورە بـوو، ئێمـەی منـاڵ لێـی دەترساین..بەڵام دەنگدانـەوەی ژیـانی بەسـەر ئـەو خاکە بێدەنگە تەنیایەدا پەخش دەکرد..!

چەقـەڵیش قـەت ترسـنۆك نییــە وەکــو باســی دەکەن بەڵکو دڕندەیە لەوکاتانەدا کە پێویستبوو دڕندەبێت.

تۆ دەزانی هاوڕێکەم...؟

لـە "حەسـەن سۆفی" بپرسـە، ئەو کەسـەی کـە بەڕۆژ پەلاماری گیانلەبەرێکی لەمانەیدا! چەقەڵ بە تـەنیا لـە شـەودا ئـەمیرە.. "حەسـەن سـۆفی" بـە ئەسـپ و دار حەیزەرانـە درێژەکـەی ڕاوی دەکـرد. هـەر کاتێك نزیك دەبێتـەوە، دارێکی لێـدەدا، ئیـتر چەقەڵەکە بازێکی دەدا کە قەپاڵـەکانی دەگەیشـتە چـاوی ئەسـپەکەی.. و.. "حەسـەن" دەیگــووت: شەڕی چەقەڵ دوو سەعاتی خایاند.. تا پڕووکاو کەوت ئیتر تا مردار بووەوە ئەسپەکەی دەیشێلا..!

"حەسـەن سـۆفی" ئـەو کاتـەی کـە باسـی لـە ئازایی چەقەڵ دەکات، زیاد ڕەویی ناکات. دەزانی بـۆ.؟ چونکـە "حەسـەن سـۆفی" دەموچـاوی بـە

خودرەکـەی دادەپۆشـیو (پـەلاماری دوا مـردن) پەلاماری گوندەکانی "ابن عباس البدوی"ی دەدا، لە ڕووتاییەکی بینراوەوەو بە تفەنگەکەی تەقەی لە ماڵەکان و خـۆ حەشاردراوانی پشت ماڵەکان دەکرد.. و پاشان ڕزگاریشـی دەبوو، لەوسەرەوە ڕانەمەڕێکیشی لەگەڵ خۆیدا دەهێنا..

"حەسەن" مێگەلەکەی زۆر دوور نەدەخستەوە، لە ترسـی ئـەوەی نـەوەك دوژمنـەکانی بیگرنـەوە. بەڵکو وای بە بـاش دەزانـی پـاش هـەر فرسـەخێ بەشێکیان جێ بهێڵێ. تا لە دواییدا کـاوڕێ یـان دوو کـاوڕی بـۆ خـۆی دەهێشـتەوەو ئەوەشـی بەسبوو..

هاوڕێکەم. لە کۆتایی ئەم سەدەیەدا.. زەمەن... زەمەنی جەردەیی بوو...

لە کۆتایی ئـەم سـەدەیە و یـان کـەمتر ئێمـەی مناڵیش بارمتەیەك بووین.. بۆ جەردەیی...

*　*　*

سێیەم: لە ئاگرکەوتنەوەو.. لەڕاودا..

بەغاردان لەنێوان ڕووبارو کونی مشکە کوێرەدا لەتەنەکەیــەکی ژەنگـاویدا ئاومـان دەگواســتەوە، ئاوەکــەمان ڕۆدەکــردە کونەکــەوە دەگەڕاینــەوە، تەنەکەکەمان پڕدەکردەوە لە ئاو و دەشمانزانی کە چاوەڕوانیمان زۆر ناخایەنێ...

پاش ماوەیەك کونەکە پڕپڕ دەبوولە ئاو، چەند بڵقێکـــی بچکۆلـــە بەرزدەبوونـــەوە ورد ورد "مشـکە"کــە بــە تــەڕی دەهاتــە دەرێ و "مشــکە کوێرە" لە ڕاستیدا کوێرە بەڵام هەستی بە هێزی بۆنکردن لەلای ئەو چاوێکی وای پێ دەبەخشێ کە بە هیچ شتێکدا هەڵنەپڕژێ بەڵام ئێمە لەکۆتاییدا دەیگریـــن، بـــە کلکـــی دەیگریـــن و دەیخەینـــە تەنەکەکەوە.

ئەمە ئەو ڕێگایــەی ئێمەیــە بـۆ گرتنــی مشـکە کوێرەو جربۆعی کێڵگـەکانیش و یاریەکـەش لـەم سـنوورەدا تـەواو نـابێت. مشـکەکە لـە ترسـاندا

هەناسە بڕکێی پێدەکەوێت و ئێمەش سەرسامین بەو ترسەی، چاڵێکی فراوان هەڵدەکەنین و پڕی دەکەین لە ئاو پاشان مشکەکەی تێفڕێ دەدەین بە هەموو لاکاندا مەلەی تیا دەکات و هەر کاتێکیش بیەوێ دەربچێت بە دارێك پاڵمان پێوەدەنایەوە بۆ ناو ئاوەکە سەعاتێکی پێ ناچێت وەکو کونە بادەکات و لە جموجوڵ دەکەوێت لە بێ ئومێدیدا دەیەوێ دەربچێت و ئەو کاتەی ڕێگای لێ دەگیردرێت هەرەس دێنێ ئیتر ئەوکاتە بەرد بارانی دەکەین گەروی دەکاتەوە وقووت دەخواتەوە و جەستەیەکی لە کارکەوتوو سەر ئاودەکەوێت. هەر ئەمە بە جربۆعیش دەکەین بەڵام کونی جرۆبۆع چەندین کونی هەیە بۆ دەرچوون. هەریەکەیان درێژایی دوو مەترێك لەیەکەوە دوورن هەمووشیان لە ژێر زەمینەوە پێکەوە بەستراون بۆیە ئێمە هەموو کونەکان دەگرین بە تەنها یەکێکیان نەبێت ئەوەی کە ئاوی تیا ڕۆدەکەین. ئیتر ئەوانیش بە باکردوویی دێنەدەر هێندەیان ئاو قووت داوە ئەوکات بچکۆلەبووین، بچکۆلەگەلێك کە بە چاودێریکردنی جربۆعەوە ڕامان دەبوارد ئەو

دەمەی کە دەهاتە دەرێ و پێیەکانی پێشەوەی بەرزدەکردەوەو ئاوڕی خێرای دەدایەوەو لە جووڵەیەکی پێکەنیناویدا لوتی دەخوراند هەوڵی ئەوەمان بووکە ڕاویان بکەین و تامردنیان گاڵتە بەئازارەکانیان بکەین بەڵام گوندنشینەکان گۆشتەکەیان دەخوارد هەروەکو چۆن گۆشتی قەتێ و ژیژکیان دەخوارد ئاواش گۆشتی جربۆعیان دەخوارد. ژیژکیش لای ئێمەی منداڵ چەند کاتژمێرێکی گاڵتەو گەپی هەیە کە بە کەوڵکراوی نەبێت لێی ڕزگار نابێت. ئێمە پاش خۆرئاوا بوون دەڕۆیشتین بۆ دەشت و دەر بۆ ڕووتایی -چاوەڕوانی شەو دەکەین تا مانگ هەڵدێت هەر کە مانگ دەردەکەوێ، ژیژکیش دەردەکەوێ، ژیژك بە گشتی جووڵەیەکی خاویان هەیە، بەڵام ئەو قەڵغانە دڕکاویەی وا دەکات کە گرتنی کێشەیەکی سەخت بێت بەڵام ئێمە دەورمان دەگرتن و لەگەڵ خۆماندا قاپ قاپمان دەهێنا دەمانکردە پێمان و پێمان پیا دەنان و هەرکاتێکیش بە توندی قورساییمان خست سەر ژیژکە سەری لە قەڵغانەکە دەردەهێنا ئەو کاتەش،

تـەنیا پێویستیمان بـە چـەقۆی تیـژ دەبێت، بەرگـە درکاویەکـەی پـاش سـەربڕین خـاو دەبێتـەوە، لـە سـکەوە هــەر وەکـو مـۆز توێکڵـــی دەگرینـــەوەو هەڵیدەدرپین.. بەڵام ژیـژك و جربۆعـی کـەوڵکراو بـە زیندوییێتــی دێنــەوە خـــەونمان، دێنـــەوە باڵیـــان لـیڕواوە و کلکـی مارمێلکـەیان پێوەیـە و شــەوانە وڕێنـە دەکـەین، وڕێنەدەکـەین و ماڵـەوە خەبـەرمان دەکەنـــەوەو ئیــتر چاومـــان ناچێتـــەوە خـــەو تـــا ئەوکاتەی خۆر هەڵدێت، بەڵام ژیانی ئێمە، ئێمەی منـاڵانی باکووری ڕووت هیچ خۆشییەکی‌تیا نییـە جگـــە لـــە زیکـــەزیکی زیکزیکـــەو خشەخشـــی گیانلەبـەرە خشـۆکەکان نـەبێت بـە نێـو گژوگیـا وشـکەکاندا... لەبەر ئەوەی کە ئاوا دروسـتبووین ئیـتر ئێمـەش لـەلای خۆمانـەوە لـەو وشـکانییەدا هەوڵمان دەدا سەرقاپێك بۆ خەونـەکانمان دروست بکـــەین لـــە وێرانـــەی "فەڕەنســـییەکان"دا کۆدەبووینـەوە کـە ئـەویش پاشمـاوەی مـاڵ و سەربازگەی سەردەمی داگیرکردن بوون بە تەنیشت ڕووبـاری "جغجغ"و بەتەنیشـت تـەنیا ئاشـەکەوە ئـــەوەی کــە تـــەنیا بـــە کـــاری کوێرانـــەی دوو

ئەسپەوەمابوون کە لە سووڕانەوەکانیاندا ژیان و دەغڵودانیشی دەهاڕی هەر لەوێ چایی سیلانمان دەدزی‌و لە لاپەڕەی دەفتەردا دەمان پێچایەوە و ئاگرمان تێبەردەدا، بەوەش لاسایی گەورەکانمان دەکردەوە، بەڵام قومارچییە سالووکەکان بەسەرماندا دەهاتن و ئەو هێلانەیەیان لێ تێک دەدایـن، قومارچییەکان ئەوانەی کە گەنجگەلێك بوون و هەمیشە جەردەیەك سەرۆکایەتی دەکردن لەو وێرانەیەدا، ئەو دەسکەوتانەیان لە نێوان دابەش دەکرد کە بەیارییەکانیان لە گوندنشینە ساوێلکەکان بردبوویانەوە، قومارچییەکان بوون کە دەهاتن ئێمەیان دەردەکرد.. ڕۆژی دابەشکردنەکەیان تەواو نەدەبوو ئەگەر یەکێکیان بەرگورزێکی چەقۆ نەکەوتبایە لە پشتەوەی یان لە کەمەرەی. بەڵام هەمیشەش ڕزگاریان دەبوو تەنها (ڕەشادەخێل) نەبێت ئەوەی کە هاوڕێکەی بە تەنها لێدانێك وازی لێ نەهێنا بەڵکو لە کەمەرەوە بۆ کەمەر و بە درێژایی لە سینەوە بۆ سکی هەمووی هەڵدڕی، هاواری دەکرد پاڵکەوتبوو هەموو ناوسکی هەڵهێنابووە دەرەوە پاش پێنج سەعات

کە کەس نەهاتە هاواریەوە تا تووشی نەزیف بوون بوو دوا دڵۆپە خوێنی ڕژاو مرد. ئێمە منالآنییش بە درێژایی یەك مانگ لە خەونەکانماندا قیژەو هاواریمان دەبیست و تەنانەت بێزاریشی دەکردینەوە وەکو دیوارێك ئا لەو خاکە بێ چرایەدا.

ئێمە سەرەڕای ترس لەوێرانگە بەڵکو ترسمان لە بوونەوەرەکانی سەیرانگە ئەوانەی بوونەوەر گەلێکن هەمیشە وا هەست دەکەین بە دەوروبەرماندا وێڵن. هەندێجار هەناسەکانیانمان بەردەکەوێ یان هەندێ جار وەختە گوێمان لە چپەچپەکانیان دەبێ ئەوانەی نەبینراون ئەوان ڕاماڵکراوێکی ڕابوردون گەورەکان نەبێ کەس نایان ناسێت.

ڕەواڵ سپین و چاوەکانیان هەڵ قڵیشاوەیەکن تا گوێچکەکانیان ئامادەن هەر شێوەیەك وەرگرن کە هەڵیدەبژێرن، بەلآم (ئوسمانو) دەڵێ مادام دەمبوسێکی میتاڵ یان دەرزییەکی درومانتان پێیە مەترسن.. و ئێمەش دەڵێین چۆن؟ ئوسمانۆ دەڵێ: ئەوان لە دەرزی دەترسن داپیرەم یەکێك لەم

دێوە نەبینراوانـەی بـەدیلگرت کاتـێ دەرزییـەکی درومـانی پیـا چـەقاندن ئیـتر دێوەکـە کەوتـە ژێـر ڕکێفـی داپـیرەم... ئوسمـانو گـەنجێکی تێکشـکاوە داوای کچـــی مامەکـــەی خـــۆی کـــرد مامیشـــی ڕەدیکردەوە چونکە ئەو جەردەیەو بە ماڵی حەرام دەژی لە بەرامبەر ئەم ڕەتکردنەوەدا بڕیاریدا ئیش بکات و بە عارەقی نێوچەوانی بژێت و کاری پێڵاو بۆیاخکردنی دەکرد. ئوسمانو سەر بە تایەفەیەکی کـورد بــە (کــولی) دەناســرێنەوە، (کــولی)ەکـــان توندوتیـژن هـەندێکیان بـۆ سـەرکەوتنی هـەندێکی تریـــان تـــا مـــردن شـــەڕدەکەن... (کـــولی)ەکـــان حـــەماڵبوون و لـــە تورکیـــاوە هـــاتن هـــەندێکیان دەوڵەمـەند بـوون هـەندێکی تریـان وەکـو خۆیـان مانەوە دەستیان بە خێر و چاکەوەیەو هیچ نرخێك بـــۆ پـــــارەوپول دانـــــانێن ئوسمـــــانو لەبـــــەر هەژارێتییەکـــــەی تێکشـــــکاو نییـــــە بـــــەڵکو بـــەڕابووردووی تێکشـــکاوە. ئوسمـــانو ئێمـــەی منـــاڵانی، لـــە دەوروبـــەری خـــۆی کۆدەکـــردەوە چـیرۆك و هەقایــەتی وای بــۆ دەگێڕاینــەوە کـــە هـەندێکیان ڕوویدا بـوو و هـەندێکیان قـەت ڕووی

نەدەدا..، کاتی کە کۆی دەکردینەوە ئێمە لەسەر سورماندا لە حەکایەتەکانی دەممان دەکردەوە: ئەوبوونەوەرە نەبینراوانە لە جێگایەکی چۆڵی نێوان گوندەکانی (عامودا)دا بە پاسکیلەکەیدا خۆیان هەڵواسیبوون پاشان دەیگوت: تەنیا جورئەت و خۆگرتن چەکی مرۆڤن لە ڕووبەڕووبوونەوەی ئەو بوونەوەرە نەبینراوانەدا و خەڵکی ترسنۆك لە ترساندا تێی دەکەوێت. ئوسمانۆ دەڵێت کاتێ کە داپیرەی بەدەرزییەکی دروومان یەکێك لەو بوونەوەرانەی بە دیلگرت، ئیتر ئەو بوونەوەرە نەبینراوە بوو بە بوونەوەرێکی بینراوی (ئاسایی) دەستی دەخستە سەر گۆزەی ڕۆن ئیتر گۆزەکە لێی هەڵدەقولا و لێی دەڕژا تا داپیرە فەرمانی دەدا بە وەستانی و ئیتر دەوەستا پاشان دەیگوت پاش چەند ساڵێك داپیرە بوونەوەرەکەی ڕزگارکرد پاش ئەوەی سوێندی خوارد کە واز لە ترساندنی مرۆڤ بهێنێت.

بەڵێ، ئازادیکرد، دەرزییەکەی لێدەرهێناو بەرەڵای کرد (قەت لێمان نەپرسی کە کەی و بە کوێدا دەرزییەکەی چەقاندبوو) لەنێوان

هه‌قایه‌تێك‌و هه‌قایه‌تێكی تردا ئوسمانو ده‌ستی ده‌كرد به‌ گیرفانی چاكه‌ته‌كه‌یدا و وێنه‌یه‌ك ی ته‌مومژاوی ده‌رده‌هێنا: كچێكی كاڵ له‌سه‌ر ئه‌ژنۆی ئوسمانو دانیشتبوو و له‌ پێشیانیشدا مێزێك دانرابوو كه‌ هه‌ندێ شووشه‌ و گلاسێكی له‌سه‌ر بوو، به‌ڵێ وێنه‌یه‌كی ته‌مومژاوی بو لای ئێمه‌ی منداڵ، به‌لام (ئوسمانۆ) شته‌كه‌ی ڕوون ده‌كرده‌وه: "من له‌ ئه‌سته‌مبووڵ بووم و ئه‌وه‌ش كچه‌ هاورێكه‌مه‌.." هاوارمان ده‌كرد: (ئه‌ڵڵا. تۆ زیره‌كیت ئوسمانۆ) (كچێكی كاڵ) هه‌ندێكمان سه‌یری یه‌كتریمان ده‌كرد یان لێمان ده‌پرسی (ئایا كچه‌ هاوڕێكه‌ت زمانی كوردی ده‌زانێت؟ (ئوسمانو) به‌سووكایه‌تییه‌وه‌ تێمانی ده‌ڕوانێ و ده‌یگوت ئه‌و زۆر زۆر شارستانییه‌..!

شارستانییه‌تیش له‌لای ئوسمانو جلی كورت و شێوه‌یه‌كی ڕووت و زمانێكی بیانی بوو هه‌قیشی بوو چونكه‌ جلی دایكه‌كانمان زۆر ئاڵۆز و درێژ بوو و میكیاجی ئاڵكردنی لێویان به‌كار نه‌ده‌هێنا، هیچ زمانێكی سه‌ر زه‌مینیان نه‌ده‌زانی هه‌مووان له‌ دڵی خۆماندا هاوارمان ده‌كرد ئای له‌ ئوسمانۆی

مەزن! ئیتر (ئوسمانۆ) مان بیر دەچوویەوەو مامی ئەویشمان بیر دەچوویەوە ئەو مامەیەی کە بە هەڵهاتوویی لە تورکیاوە هات کاتێ کە ئێوارەیەك لە بەردەم ماڵی (ئەحمەد سالو) دا ڕاوەستاو خەنجەرە خوارەکەی هەڵکێشا لەسەر دەستی ئەو دووانزە تەرم لەوناوەدا کەوتن تەرمی دە پیاوو و دووژن. منالاّن لە هۆی قەسابخانە ناپرسن بەڵکو سەرسامن بەو دەستە بوێرانەی کە خاوەنەکانیان ڕوو زەردناکەن لەوەشاندنی تەورو خەنجەردا لەبەر ئەوەش کە ئێمە سەرسامین بە شتی لە ڕادەبەدەر (خارق) و بە پیاوی بەجەرگ و ڕۆنمان دەدزی و لە کەنار ڕووبارەکەدا جەستە لاوازەکانمان پێ چەور دەکرد لە مانۆڕێکی پێکەنیناویدا هەندێ جموجوڵمان دەنواند.. مانۆڕی وەرزشی کە (ماسولکە)ی تیا نەبوو بەڵکو ئێسکی تیابوو، پاش ئەو مانۆڕانە خۆمان دەخستە ئاوەوەو بەلاّم ڕۆنەکە نەدەڕۆیشت دەگەڕاینەوە بۆ ماڵ جلەکانی ژێرەوەمان بووبوو بە بەشێك کە لە پێستی ڕەشی سوتێنراو دەچوو لە شوێنێکی تەریکدا دامان دەماڵین وتا دووردوور فڕێی بدەین. پاشان بە دزی

ماڵەوە جلی ژێرەوەی پاکمان لەبەر دەکرد کاتێکی دوورو درێـژی دەبـرد تـا ئـەو کەمکردنـەیان درك پێدەکـرد لـە جـل و بەرگـەکانماندا... بـەڵام ئێمـە لەویێ لە کەنارەکانی خاپوور هیچ ناچار نەبووین بـە پراکتـیزەکردنی ئـەو دزینەوەیـە چونکــە هــەر کـاتێك دووربووبـن لـە مـاڵ و گەورەکانــەوە دوور دەبووین لە ترسیشەوە، دوور دەبووین لەو تاریکە سەلاتەی مناڵێتی دەترساندین.. ئەو وەرزە لێوان لێوەش بەسەربەستی تەنها لە هاویندا هەبوو، ئەو دەمـەی کــە مـامی گـەورەمان بـانگی دەکردیـن بـۆ پاسـەوانی عـەمباری دەغڵ و دانـەکانیی خـۆی بـە تەنیشــت زێـــی خـــاپوورەوە... بەشـــداریکردنی ئێمـەش بەشداری کردنێکـی بچکۆلانـە بـوو تـەنیا کۆکردنــەوەی ئــەو دەغڵــە ڕژاوانــەبوو کــە لــە گونییەکانــەوەڕژابوون پــاش ئــەوەی کــە گەلابــە گــەورەکان چــەندین تــەنیان لەســـەر زەویـــی لێ هــەڵگرتبوو ڕۆژ بــە ڕۆژ هەســتمان بــەوە دەکــرد ئەوەی کە ئێمە کۆمان کردبۆوە بەشی مەسروفی درێژایــی ســاڵێکی تــەواوی خــێزانێکی تــەواوی دەکرد، سەیارە بارهەڵگرەکان بە پڕی دەهاتن.. و

بارەکانیـان خـاڵی دەکـردەوە، یـان بـە بـەتاڵی دەهـاتن‌و پڕدەبـوون لـە نێـوان هـاتن و چونیـاندا ئـاوی زێـی خـاپوور بـە گەشـتێك دەیـبردین، خاپوریش میرە (قەراڵ)ە لە نێوان ڕووبارەکاندا.. فراوانە و وەکو ڕەشەبا هەڵدەقوڵێ.. دار کالیپتۆز بە کەنارەکانیدا ئاپوورەیان کردوەو بەستراونەتە تۆڕی عەلیقەوە. ئەوانەی توویەکی سووری کێویلە دەگرن، یان داری خۆرئاوا بوون کە جلەکانی خاو دەکردەوەو وەکو قژێکی داهێنراو بە ئاوەکەدا دەینارد ئێمە بۆ گەشتەکانمان ئەو جێگایانەمان هەڵدەبژارد کە نزیك بوون لە ناعوورەکانەوە، جلەکانمان دادەکەندو خۆمان دەخستە ئاوەکەوە و کاڵەکی سوورمان لەگەڵ خۆمان دەبرد، کاتێکیش ساردەبوویەوە دابەشمان دەکرد، ئێمە لە نیوەڕۆ گەرمەکانی باکووردا کە لە ڕۆژدا شۆستەی شەقامەکانی تیا دەتوایەوە.. و لەوێ بە تەنیشت ناعورەکان و هەناسە بڕکێ نەبڕاوەکانییەوە، کچە لادێییەکان وەکو پۆلە قەتێ هەڵدەنیشتن، لەگەرمای نیوەڕوان هەڵاتبوون و دەهاتن بۆ لای ئاوەکە.. کچە لادێییەکان لە کێڵگەکاندا کاریان

دەکرد بەرووبوومی باینجان و بیبەرو کولەکەو خەیاریان دەچنی بەرامبەر هەندێك لەوانەی کە چنیبوویان.. هەموو ڕۆژێك و پۆلێکی تازە دێن.. هەموو پۆلێکیش لەنیوەڕواندا هەڵدەهاتن بەرەو ئاوەکە.. ئەوەش خووی ئەوانە..

ئەوان بە جلە شۆڕەکانیانەوە خۆیان دەخستە ئاوەکەوە، پاش ئەوەی کە لە جلەکانی ژێرەوە ڕزگاریان دەبوو کچە لادێییەکان هەمیشە پێیان پەتییەو جلی ژێرەوەش لە پێ ناکەن.. ئەو کاتە ئێمەش منالّ بووین، بە لامانەوە گرنگ نەبوو کە جلە تەڕەکانیان دەنووسا بە گیانیانەوەو لە هەموو نوشتانەوەیەکدا خزانێکی بەلەززەتیان دروست دەکرد.. گوێمان نەدەدایە دەستبازی هەندێکیان بۆ هەندێکی تریان یان هەندێکیان لەگەڵ ئێمەدا.. ئێمەی بە تەواوەتی ڕووت. جلەکانیان سەر ئاو دەکەوت و کاتێکیش ڕۆدەچوونە ئاوەکەوە جلەکانیان تا گەردنیان بەرزدەبوویەوەو کاتێکیش هەڵدەستان، لەسەر خۆخاویان دەکردەوەو ئێمەش زۆرمان بەلاوە سەیر بوو کە جەستەی ئافرەت تووکی لێ دەڕوێ، وامان دەزانی کە ئەوە تایبەتە

بە پیاوان، بەڵام سەیر ئەوەبوو ئەوان هەرکاتێ بێزار دەبوون لەگاڵتە و گەپی نێو ئاوەکە جلەکانیان لەبەر دادەکەندو هەڵیاندەخستە سەر چڵەکان تا وشك دەبوونەوە و بەڕووتی دەمانەوە هەندێجار خۆیان لە پشتی دارەکان دەشاردەوەو هەندێ جاریش بێ گوێدان بە ئەو چاوانەی کە دەیخوێندنەوە خۆیان هەڵدەخست.. ئەو کاتانەش ئێمە لەوهۆیانەمان دەپرسی کە بۆ بەجلەکانیانەوە خۆیان دەخەنە ئاوەکەوە مادامێك کە ئەوان پاش ئەوە بەڕوتی وشکیان دەکەنەوە..؟ بەڵام دوژمنایەتییەك لە نێوان ئێمەو ئەواندا دروست دەبوو کاتێ کە دەستەسڕ یان جلی یەکێکیان وون بایە، ئەوان یەکێکی خۆیانیان تاوانبار دەکرد کە ماندوودەبوون لەمشت و مڕو شەڕە قسە ئێمەیان تاوانبار دەکرد و ڕایاندەکێشاینە پەنایەکەوەو ئێمەش گازێکمان لێ دەگرتن و ئیتر ئێمە لێیان هەڵدەهاتین و دوور دەکەوتینەوە– و هێشتا هەر ڕووتبووین کەمەرمان لە جوڵەیەکی سەیردا دەجولاند، کە ئەوەش لە جوێن بە ئازارترو ناخۆشتر بوو لەلای ئەوان و درێژەمان دەدا بەو

جوڵە سەیرە کە ئەوەش تووڕەی دەکردن چڵێکی وشکمان دەگرت و دەمانخستە نێوان هەردوو ڕانمانەوەو هاوارمان دەکرد (یەڵە کچینە!؟) ئیتر ئەوان بەردبارانیان دەکردین.. پاش زەمەنێك لەم گاڵتە و گەپە، کە زەمەنێکی کورت بوو..! ڕقمان لە خاپور دەهاتەوە چونکە "عبدالمجيد جاجان"ی لێ فڕاندین چوار ڕۆژ کەس و کارەکەی بەدوای جەستەکەیدا گەڕان و کاتێکیش کە دۆزییانەوە وەکو تەپڵ بای کردبوو و ماسی چاوێکی خواردبوو.. بەڵام ڕقی ئێمە خاپووری نەوەستاند هەر بە قەراڵی مایەوە لە نێوان ڕووبارەکاندا، قەراڵێکی بە ئاپوورە کۆمەڵە گوندێکی قەرەباڵغی بە دەورخۆیدا کۆکردبۆوە گوند گەلێك کەجوگرافیا و داب و نەریت و میوەهاتییان دەگۆڕییەوە هەر لە ئاشوورییەکانەوەتا دەگاتە کوردو یەزیدییەکان.. گوندە ئاشوورییەکان ناسرابوون بە چاندنی هەنجیر و گوندە کوردو یەزیدی نشینەکانیش بە شوانکارەیی و مریشك بەخێوکردن و چاندنی هەندێ کشتوکاڵ وەکو لفکەو پەموو.. ئەمانەش بە پێوانە لەگەڵ نامۆیی

یەزیدییـەکاندا هێنـدە سـەرنج ڕاکێـش نـەبوون... ئەوکاتە ئێمە منداڵبووین ئەو مێژووەمان هێندە لا مەبەست نەبوو کە یەزیدییەکانی پۆلێن دەکرد بۆ چەند تیپێکـی نـاوەکی بنـەڕەتیانمان لا مەبەسـت نـــەبوو، یـــان ڕۆڵـــی بـــەریتانیا لـــەوەی کـــە کەمایەتییـــەکیان لێ دروســـت بکـــات وەکـــو کەمایەتییەکانی ڕۆژهەڵات، هەر وەکو ڕاهاتبوو وا لەو جیهانـەمان بکات کە تا خنکان لە ڕابـردوودا ڕۆچووبوو، یان لە ڕازیبوندا تا خنکاندن گۆشـەگیر بووبـوو ئێمـە لـەنێوان سەرسـوڕماو و سەرسـام بووندابووین ئەو دەم بەو پیاوانەی کە پرچەکانیان وەکو ژنان کردبووە پەلك یان سمێڵە چڕەکانیـان و لێوەکانیـان دیـار نـەبوون پیـس بـوون خۆیـان نەدەشوشت مەلیك تاوسیان پیرۆز ڕادەگـرت یـان شـەیتانی گـەورە وەك دەڵێـن... مـامم کـە خـاوەن عەمبارەکانی نزیك خاپووربوو شەریکێکی یەزیدی هەبوو ناوی (حاجی) بوو کە قەت بۆ ماڵی خودا نەڕۆیشـتبوو بـەڵام بـە (حـاجی) ناوبـانگی دەرکردبـوو لـەوەمان نەدەپرسـی بۆچـی؟؟ حـاجی بازرگـانێکی لێزان بوو.. ئێمە هەستمان پێدەکـرد

كە هەموو شەوێ هەڵدەستێ و نوێژێكی نامۆی لەبەر خۆیەوە دەووتەوە. ئەو كاتەی هەموومان لە هۆڵێكی لە سەنگەر چوودا ڕادەكشاین.. بەڵام بەڕۆژ بە ئەنقەست دەگەڕاینەوە بۆ یارییەكانمان لەگەڵ ئەو پیرەدا جوێنمان بە شەیتان دەدا یان هەركاتێك بەلایدا تێپەڕین نەفرەتمان لێدەكرد ئەویش ڕوومەتی سوور هەڵدەگەڕا و نەفرەتی لێدەكردین لە ڕقەبەرایەتییەكی دیاردا تفمان دەخستە سەر زەوی، چونكە شەیتان لە چرپدایە: لە زەمەن و لە تاریكیدایە.. ئیتر نەفرەتی لێدەكردین و لە كۆتاییدا بە دەوریا لەسەر زەویە خۆڵینەكەدا بازنەیەكمان دەكێشا و ئیتر یەزیدی تامردن لەو بازنەیە نایەتە دەرێ.. یان لەوێنەكەیدا دەیسڕێتەوە "حاجی" لە ترسێكی ئاشكرادا هاوار دەكات:بەچكە سەگینە بازنەكە بسڕنەوە ئێمەش هاوارمان دەكرد تۆ لە نەوەی شەیتانیت و بەچكە سەگیت. تا لە كۆتاییدا یەكێك لە گەورەكان دێتە فریای "حاجی"وەو بازنەكە دەسڕێتەوەو ئێمە ڕاودەنێ. ئیتر ئەو ڕۆژە مامم قەساسمان دەكات لە توندوتیژییەكدا قەساسمان دەكات تا هەندێ جار

دەگاتــە ئـەو ڕادەیــەی کــە یــەکێکمان بگەڕێتــەوە لــەبری ئێمــە داوای لێبــووردن لــە "حــاجی" بــە هەیبەت بکات..

گەڕانــــەوەمان لــــەو سەربەســــتییە، لــــە سەربەستیخاپووری قـەڕاڵ و ئـەو کەنارانـەی کـە بەرامبەر چیای "عبدالعزیز"ن ئەوەی کە هێلانەی کۆترە کێویلەی زۆر لێیە، گەڕانەوەیە کە بۆ ترسی عادەتی، گەڕانەوەیەکە بۆ تەپوتۆزو قەساس بوون، گەڕانەوەیەکە بۆ مناڵێتییـەکی خـەڵتان بـە پـایزی شارو قوتابخانەکانی، بەو بارانەی کە تۆزی هاوین لـە بەرزاییـەوە ڕادەمـاڵێت و جگـە لـە قـوڕ هیـچ نابـارێنێت.. بــەڵام ئێمــە لــە گەڕانــەوەماندا بــۆ قەفەسی گەورەکان و دەسەڵاتە کۆنەکەیان ڕاڕەوێك بۆ حــەز و خولیاکانمـان دەکەینـەوە، ڕاڕەوێـك لـە وێرانەو ئازارەکان، پاشماوەی مناڵێتی تێك و پێك دەشـکێنین و خـەونی گــەورەکانیش بــە منــاڵێتی ئێمــــە، ئـــــەو کاتــــەی گــــاز ڕۆدەکەینــــە ســــەر پشــیلەیەکداولە کلکـــەوە گـــڕی تێبـــەردەدەین، پشــیلکە شــێت و هــار دەبێــت و غــار دەدات، دەکێشێ بە دیواری ماڵـەکاندا و چەند مـەترێك لـە

زەمـین بـەرز دەبێتـەوە ئاگرەکـە لـە کلکییـەوە بەردەبێتـە گشـت جەسـتەی غـاردەدات و ئێمـەش بەدوایدا غار دەدەین دەگاتە ئەو کۆردەریەی کە بە تەنیشت ماڵەکانەوەیە پێش ئەوەی کەلـەی سـەری وەکو فوودانکەیەك (میزڵدان) بتەقێتەوە. سوتانی کۆردەرش لەلای خۆیەوە چەند سووکە.. باوەش، باوەش ئاگرەکە درێژدەبێتەوەو مەتر مەتر گڕەکە بەرزدەبێتەوە.. دێینەوە لە گەورەکان دەپاڕێینەوە هـەر وەکـو ئـەوەی ڕوویـداوە هیـچ پـەیوەندی بـە ئێمەوە نەبێت.. گەورەکان بە دۆلکەی ئاوەوە دێنە دەرەوە ئـەو کاتـەش ئـاو سـوودی نامێنـێ خاکەنازدێنن و خۆڵ دەڕژێنن بەسەر ئاگرەکەدا، ئەوکاتـەش گـەورەکان بـە خاکـەنازو ژنـانیش بـە چاوەچاوکردنـەوە سـەرقاڵن ئێمـەی منـاڵ دزە دەکەینـە حەوشـەی مـاڵی "عقـداڵ"ەوە بـاروت دەبەستین بە کلکی گوێرەکەکانەوەو دەرگا دارینە گەورەکان دەکەینەوە فتیلەکان ئاگر دەدەین خێرا دەڕۆینـە دەرەوە دەژمـێرین یـەك دوو سـێ تـەواو ناکـەین لـە حەوشـەدا ئاژاوەیـەك ڕوویـداوە گوێرەکـەکان بـە دەوری خۆیـاندا دەسـووڕێنەوەو

مێخــەكانیان لــەبن دەردەهێنــن و شــێتانە لــە دەروازەوە بۆی دەردەچن...

خێڵـی "عڤـدال" ئـەو ڕۆژەیـان بــە ڕاونــانی گوێرەكـە هەڵاتووەكانیانــەوە دەبەنەســەر بــەنێو گەڕەك و كێڵگـەكاندا. كاتێ كەوەگێری دەخـەن لـە مـاندوێتیدا نــەفرەت لــە ڕۆژهــەڵات و ڕۆژئــاوا و لـەمانگ و ئەسـتێرە دەكـەن.. ئێمــەش نــەفرەتیان لێدەكەین. نەفرەت لە مانگ وئەستێرە دەكەین لە لوورەیەكی بێ دەنگدا وەكو گیانلەبـەری برینـداری دەشتاییەكان هاوارمان دەكرد، بەرەو ڕوی تاریكیە سـیحراویەكە دەڕۆیشـتین، ئـەو تاریكییــەی كــە شارەكەی دەسڕییەوە و دەیكرد بە زەریاگەلێك كە قامیشـەكانی كـەنارەكانی دەشـكان، دەشـكان بـە غـاردانی شـێتانەی جەسـتەگەلێك نیوەیـان پێــی گامێش بوون و نیوەكەی تریان ڕووەكی حەرشوف نیوەیـان جربـۆع بـوون و نیوەكـەی تریـان پرچێكـی داهێنراو بوون وەكو پرچی ژنان.. لە هەمان ڕووگا ورد دەبووینـەوە هـەر وەكـو پێكانمان سـەرچاوەی هەڵكردنی شاراوەی نێوان "عامودا" "حلكو" بێت تـەپوتۆز تـەپوتۆز، زەمینیـش خـۆی بـۆ تیرەكـانی

منالێتیمـان دەرناخـات تەنـها لەشـێوەی گایـەکدا نـەبێت کـە تۆپـی گـەورەی مردوانـی بەشـاخەکانی هەڵگرتووە..

*   *   *

چوارەم: (لە داڕووخانی پریڤادا)

.. تــۆ چیــت ئــەی (پریڤــا)..؟ تــۆ دەســت وەشاندنێکیت لە قوڕ.. تۆ لێدانی دڵی قوڕ و دڵە تۆزاویە هەڵاتووەکەیت، تۆ باڵی گوندەکانیت ئەی (پریڤا). ئەی گەواڵە هەورێکی لاواز کە بەشەرمەوە دەست لە زەمین وەردەدەیت و ماڵ.. ماڵ بەدەور سەرچاوەیەکی شاراوەدا لە تۆزو ماندوویی کۆمەڵ دەبیت.. ئەرێ بەڕاست تۆ گوندیت؟ یان حیلەی تاریکی کاتێ کە یەکەم جار هەڵات و تەنیایی لێ شین بوو؟ تـۆ حەپەسـاویت ئـەی (پریڤـا).. حەپەساویت هەروەکوڕۆژێ لە ڕۆژان و لە پـڕ خۆتـت لـە ئاوێنـەی گوندەکـاندا بینیبـێ و تارماییەکت بینی کە دوو پێی نییە. تارماییەك کە بەسکەخشێ لەنێوان ڕووەکی خڕنوك و گەڵای دۆمەڵاندا دەڕوا، دەستەکانی لە دوا پاڕانەوەدا دەکرێتەوەو بێ هوودەییەکانی وەکو گا بەرەو غەیب لێ دەخوڕێو ئاوڕ ناداتەوە.. ئای (پرێڤا)،

ئەی تارمایی گوندێك، ئەی پەنجەرەیەکی خۆڵـین کە بەسەر خۆڵدا دەڕوانیت.. هیچ کەسێ ناوی نە ئەبیستی ئەگەر "بوغی" نەبایە، گەر ئـەم زلهـێزە نەبایە کە قسە و قسەڵۆك دایانـهێنا، یـان قسـە و قسـەڵۆکی داهێنـا. ئێمـە "بوغـی" مـان نـەبینی ئەمەی کە نازناوی خرایە سەر (پریڤا) تـا بووبـە (بوغی بریڤا) ئێمەی منالْ نـەمان بینیبوو، بـەلاّم گۆڕەکەیمان بینی بەسەر لووتکەی تەپۆڵکەیەکەوە (مۆزان)..

ڕێگـای تەپۆڵکەکـەمان هـەر لـە خـودی "مـۆزان"ەوە گرتەبـەر، بـەنێوان دار مێوەکـاندا، لـێرەو لـەوێ بۆڵـی ڕەشمـان هەڵدەپروسـکان و دنکـەکانیمان بـەدوای خۆمـاندا فـڕێ دەدا وەکـو یەکێ شتێك بۆ بەدوا هاتووانیدا جێبهێڵێ کە لە بێهوودەیی زیاتر بە هیچ شتێکی تری ناگەیـەنێ، بۆڵـەکانیش زۆر شـیرین بـوون، ئەوانـەی دانـە وردەکانیـان تـەپ وتـۆز- داپۆشـیون بەقـەدەر ئەوەی زەمینـی داپۆشیوە و ئێمـەش پـەلاماریمان دەدا بەبێ ئەوەی گوێ بدەینـە ئەو تامـە تێکەڵـە تایبەتییـەیان لـەنێوان دەسـتەکانماندا هـەڵمان

دەگووشی تا دەبوو بە گیراوەیەك لە قوڕی لینجی ڕەش و پاشان دەستەكانمان بەخۆڵی سەر ڕێگاكە پاك دەكـردەوە، ئەوڕێگایـەی كـە زۆر نابـات و لـە كـەنار دەشـتاییەكاندا وون دەبێـت و ئیـتر ئـەو ڕچانـەمان دەگرتەبـەر كـە لافـاو و ئـاوی هـاتوو دروستی كردبوون كـە پـاش مـاندووبوونێكی زۆر دەیانگەیاندینـە لوتكەكـەو لوتكـەی دەشـتایی (لـۆزان) تەختاییـە، پـڕە لـەو گۆڕانـەی كـە هیـچ گڵكۆیـەكی زانیارییـان پێـوە نییـە، ئێمـەی منـاڵ خۆمان دەپارێزین لـەوەی پـێ بنێـین بـە گۆڕێكـدا نەبادا مردویەك بە ئاگا بێنین، هەروەها خۆمان لەو كونانەش دەپارێزین كە بەوناوەدا پەرش و بڵاون، چونكە ئەوانە گیانلەبەری تایبەت بـە مردووانـن، ئەوانـەی كە شـەوانە بـە تووتكەكانیانەوەدێنـەدەرو تەرمـەكان دەخـۆن و گاڵتـە بـە ئێسـك و پروسـكەكانیان دەكـەن، كـە تـێریش بـوون لـە لوورەیەكی تێكـەڵ بـەئازاری شـەو و گیانلەبـەرەكانیدا دەنگـی لێ هـەڵدەبڕن... لـەنێوان ئەو گۆڕە تەختانـەدا و لـە نێوان ئەو گۆڕانـەدا كـە لەگـەڵ زەویـدا یەكسـانن و تەنـها گڵكۆكانیـان بـە

دەرەوەیە، لەنێوان ئەم بێ دەنگییە سەرخۆشە بێدارەی کەشینگێڕێکیان نییە، "بوغی بریڤا" ڕاکشاوەو بە وردە زەنگیانەو مورو داپۆشراوە، بە درێژایی سێ مەتر: لە ڕاستیدا پانترین و درێژترین گۆڕە، بەڵام تاڕادەی بەزەیی پیاهاتنەوە پشت گوێ خراوە. شایەنی ئەوەبوو کە ڕۆژێ لە ڕۆژان شینگێڕەکانی بۆ ناشتنی هەزاران ساڵ بە پێوە لەو لووتکەیە سەرکەون و دابەزن، لوورە و گریانیان وەکو شوێن پێی دەشتاییەکان ببەسترایەن بە ڕەگەکانی باکوورەوە، چونکە (بوغی بریڤا) ئاوا نایەتە دیماهی و دەنگەکەیشی ئاوەها وون نابێ، وورد وورد، لە ناخماندا بەرز دەبێتەوە "ئێمە ئەوانەی کە بە پێوە بەرامبەر مەزنی وێرانەیەك وەستاوین کە پڕ بە چاوانمان: جەستەیەکی ڕاکشاو و بەزەنگیانە داپۆشراو" و دەنگە دڵنیاکەی هەروەکو دەگێڕنەوە و هێمن وەکو جەستە هێمەنە ڕاکشاوەکەی، دەگێڕنەوە: لەنێوان گوندەکاندا بەپێ دەگەڕا چونکە هیچ ئەسپێك بەرگەی قورسایی ئەوی نەدەگرت و گەورەترین ئاژەڵ تەنها دوو هەنگاو دەڕۆشت پێش ئەوەی

پشتی لە ژێر ئەودا دەنووشتایەوەو سکی لە زەوی دەخشا..

.. حیکایەتخوانەکان زیادەیان دەخستە سەر قسەکانیان دەربارەی کاروباری تر لە ژیانی ئەم زلهێزە، دەربارەی دۆلکە ئاوە تایبەتییەکەی کە بیست دۆڵکە ئاوی ئاسایی دەگرت (بوغی) بەتەنیا ئەو گۆزەیەی دەگرت لە بیرەکە ئاوی هەڵدەگۆزی و ئاژەڵی پێ ئاودەدا.. دەربارەی ئەوەی پڕ بە تەنوورێکی تەواو نانی دەخوارد. دەربارەی ئەو دەرگا بەرزانەی ئەوانەی بۆ درێژی ئەو بچکۆڵەبوون، دەنووشتایەوە تا لێیانەوە بێتە ژوورەوە. دەربارەی سەگەکەی کە لە کەتەییدا بەقەدەر کەرێك دەبوو، بەیەکەوە نەبایە لە کەنارەکانەوە دەرنەدەکەوتن، دوو شێوەی ئەفسانەیی قەت گەردەلوولێك نەیدەشاردنەوە، هیچ کازیوەیەك نەدەبووهەتا ئەوان لەلێوارەگەورەکانی ڕۆژئاوای (پرێڤا)وە دەرنەچوونایە، ئەو لێوارانەی کە ڕۆژێك لە ڕۆژان ڕووباربوون، تا ئێستا بوونەتە پشتیر (گەوڕ)ی هاوینە بۆ مەڕ و بەرانەکانی (بوغی). قسەیان

دەکرد دەربارەی ئەوەی کە بەرەبەنی مابوویەوە، ئێمەش وەکو خۆی لە کێشەکە تێنەدەگەیشتین، بەڵام دیاربوو کە قەت کەسی بە داواکردنی مێینەیەك ڕووگیرنەکردبوو. (بوغی پریڤا) هێمن بوو تا ئەو دەمەی ورە وریکی بێ دەنگ لە نێوان گوندنشینەکاندا بڵاوبوویەوە. (بەهێزەکان زەوی دابەش دەکەن) شتێکی تازە بوو کە بە هێزە تەم و مژاویەکان بەسەر ئەسپەکانیانەوە هاتن تابڵێن: (ئەمە سنووری ئێمەیە، ئەوەش سنووری ئێوە..) پێشتر زەوی تەختایی و هیچ سنوورێکی تێدا نەبوو، تەختایی و ڕوون وەکو پرسیار، وا ئێستا پێچاوپێچ دەبێتەوە وەکو وەڵامی نامۆ.

زەویش بەدەور (پریڤا)دا هاتەوەیەك تاوای لێهات خەڵك نەیاندەتوانی مەڕوماڵات زیاتر لە فرسەخێك بکەنە دەرەوە. ئەودەمە (بوغی) دڵنیا لەهێمنییە دڵنیاکەی هاتەدەرێ بەردێکی هەڵگرت کە پانایییەکەی مەترێك یان زیاتر دەبوو و کەوتەڕێ شان بەشان لەگەڵ کۆمەڵێ پیاودا دەڵێن: ئەوان ماندووبوون لە ڕێکردن و (بوغی) ماندوونەبوو و دەڵێن ئەوان دانیشتن و ئارەقی ناو

چـەوانیان سـڕی و (بوغـی) نەدەوەسـتا. دەڵێـن: بینیان دەڕوا تا لە چاو وونبوو و دەڵێن: (بوغی) گەیشـتە تەنیشـت ماڵـەكانی ئـەو بـەهێزە تـەم و مژاویانە، كە هەڕەشەی دابەشـكردنی زەویـان لـە خەڵك دەدا، ئیتر بەردەكەی سەرشانی فڕێداو وتی: (ئەمە سنووری پرێڤایە) و گەڕایەوە دەڵێن: یەكێك لەو بەهێزانـە بـە ئەسـپێكەوە دوای كـەوت، كاتـێ گەیشتە بەرامبەری (بوغی)، (بوغی) پاڵێكی نا بە ئەسپەكەوە. كەوتە سەر زەوی، پاشان دەستی لە یەكێك لە پێكانی گیركرد و شكاندی و بانگی لـە پیاوەكە كرد: (دوام مەكەوە) ئیتر دوای ئەوە هیچ كەسێك دوای نەكەوت.

..بـەڵام هیـچ كەسـێك پێـی نـەدەوتین: گـۆڕی (بوغی پرێڤا) بەسـەر دەشـتاییەكانی (مـوزان)ەوە چیدەكات؟ لەكاتێكدا ئەودووئاواییە دوورایيـەكی زۆریان لەنێواندایە؟ یان سەگە كەتەكەی كە وەكو خۆی كەتـەبوو چی بەسەر هات؟ ئەو سەگەی كە چـەندین جـار بەسـەر لووتكـەی دەشـتاییەكەوە بینراوە كە دەنگی لە لوورەیـەكی تاڵدا هـەڵبڕیووە بە درێژایی سێ ساڵ لە ژێر تریفەی مانگەشەوو

هەورەبروسـکەدا دەبریسـکایەوە وەکـو ئێمـەی منـالآن پێمـان وایـە مـردووە،، وەکـو خاوەنەکـەی بەبێ ئاژاوەو قوربانی مردووە. ئەی دەزانن (بوغی پریڤـا) مـردووە؟ حیکایەتخوانـەکان دەڵێـن: کـە پەتایـەك مەڕەکانی (بوغـی) گرتـەوە خوریـەکانیان هەڵدەوەری و جەستەیان شەق دەبوو پاشان یەك لەدوای ئەوی تر مردارەوەبوون.

کازیوەیـەك مـەڕەکانی (بوغـی) لـە لێـوارە ڕووبارییەکانـەوە نەهاتـەدەر، بینییـان پشـتی داوە بەسەر کەناری چەمەکەوە و خوری چڵکنی زۆر لە دەوری کۆبووەتـەوە، لـە کـاتێکدا سـەگەکەی بـەدەوریا دەسـووڕێتەوەو دەلوورێنـێ.. ئێمـەی منالآنیش دەپرسین: ئایا چاوەکـانی داخرابـوون، یان کرابوونەوەو کەس وەلآم ناداتەوە لە دەشتاییە بە پیتەکانەوە دادەبەزین، ئەوەی کە چەندین جار گـۆزە و کوپـی زیویـن و گـران بـەهای تیـا دەدۆزرایەوە.

لـەڕێی دەشـتاییە ڕۆژهەلآتییـە ڕووتەکانـەوە ڕوومـان دەکـردە شـار، بـەلآم شـار وەکـو خـۆی نـەمابوو، بـەڵکو ئێسـتا زۆرتـر لـە سـەنگەری

ئیشـکگرە بـەدوەکان دەچـوو، یـان وەکــو ناویــان لێدەنێن (الهجانە). ئێمەش هەرگیز لە هۆی بوونـی ئەو سەربازە بەدووانەمان نەدەپرسی، بەڵکو ئەوان خۆیان بە توونددو تیژی شتەکەیان ڕوون دەکردەوە دەربارەی چۆنیەتی ئەو نهێنییەی کە گەورەکان بـۆ شاری جەزیرەیان ڕێکخستبوو.

زەمــــەنی (اصلاحیـــات) بـــوو، زەمـــــەنی دابەشـــکردنێکی ســـەیری زەوی بـــوو لـــەنێوان دەوڵـەت و خـەڵکدا، بـەڵام کـاتێك کـە خـەڵك تـۆوی دەست نەکەوت دەسبەرداری بەشەکانیان بوون بـۆ دەوڵـەت ئـاوا ئیمبراتۆرەبچووکەکان دەسـتیان کـرد بە هەرەس هێنان.. و ئیمبراتۆرییەتـە بـەهێزەکان و هـەروەها خـەونی لاوازە بچکۆلـەکانیش.. هــەموو شتێك وەکو لافاو تێپـەڕی و پاشمـاوەی منـاڵێتی ڕادەمـــاڵی، پاشمـــاوەی منـــاڵێتی و ئەوبریقـــە ئەفسـانەییە جوانـەش. کـە لافــاویش نیشــتەوە هـەموو شتێك بە قوڕێکـی سوور داپۆشرابوو، کـە هیچ پاشماوەیـەکی ژیـانی تێدا نـەمابوو، دەغـڵ و دان لـە بەهەشـتی دەغـڵ ودانـدا وون بـوو و ئیـتر ئێمـــەی منـــاڵانیش بـــەیانیان لەبـــەر دەرگـــای

نانەواخانـــەکاندا کۆدەبووینـــــەوە، هـــــەندێجار نیوەڕۆمان بەسەردا دەهات پێش ئەوەی دەستمان بگاتـە نـان، چونکـە (الهجانـة) دەبووایـە لـە پێـش بوونایەو چەندین جار ئەو حەماڵانـە منداڵێك یـان پیرەمێردێکیـــــان فــــڕێ دەدایـــــە دەرەوەی قەرەباڵخییەکـــە، تـــا لـــەڕیزەکانا، جێگاکـــەیان بگرنـــەوەو چـــەندین جـــاریش بازیـــان بەســـەر ڕیزەکـــاندا دەداو لەنانـــەواکانیان دەدا یـــان بـــە پێڵاوی سەربازی پێیـان پیـا دەنـان تـا خوێـن لـە دەمو لووتیانەوە فیشقەی دەکرد.. لەپاش هـاتنی (الهجانـة) زۆری موریـدو لایـەنگرانی بـەهێزەکان هیـچ سـوودێکی نـەبوو و لـە پـاش هـاتنی ئـەوان لاوازەکـانیش لاوازییـــەکانیان هیـــچ ســـوودێکی نەبوو. داگیرکردنی ئەوان بۆ شارەکە هاوکات بـوو لەگەڵ لەناوچوونی دەغڵ و داندا، هاوکـاتیش بـوو لەگەڵ پرسیاری (نانەکانمان.. کوا.؟)

ئەودەم ئێمە منداڵ بووین سەرمان سووڕدەما لە چاوقایمی ئەو مێینەیەی کـە وەکـو پیـاوان کـڵاوی لەسـەردەکرد کـراس و چاکـەتی لەبـەردەکرد، وەکـو ئـەوانیش دەمانچـەی بـەکار دەهێنـا ئۆتۆمبیـل و

پارێزەری هەبوو بەڵام. عنود. کچی گەورەشێخی بەدوو لە پاش هاتنی (الهجانة)، شکۆکەی ئەویش زۆری نەخایاند.. زانیمان لەگەڵ بەرزبوونەوەی شەپۆلی (الاصلاحیات الجمیلە)دا هەریەکەمان قسەیەکمان لەسەر ئەو ئێستا ئەفسانەییە هەبوو. هەموو شێخێك لە شێخەکانی بەدوو و هەندێ لەوانەی کە بەرابوردوویەکەوە بەهێزبوون ئیمبراتۆریەکەی بۆگەڕاوەتەوەو لاوازەکانیش تا سەر ئێسك لاوازتر بوون، لەگەڵ بێهیواییدا تەرمی (الهجانە)کان لە بەرزایی ناو دۆڵەکاندا کۆمەڵ دەبوون.

خەڵك لە زۆرداریی ڕۆژانە بێزار بوون لەو کەسانەی کڵاوی سووریان لەسەر دەکردو کرێی خانووەکانیان نەدەدا، بێزاربوون لەوانەی کە نانی بەیانیانی دەبردن، لەوانەی کە دەرگای ماڵەکانیان دەشکاند ئەو دەمەی منداڵەکانیان شەڕیان دەکرد، کە زانیان ئەمانە بۆیە هاتوون تا پرسیار لەنێو گەرویاندا بسڕنەوە. تەڵەی شەوانەیان بۆ دەنانەوە، بە بێڵ و خاکەناز و داس دارکارییان دەکردن، کە قوڕەکە خەستتردەبوویەوە (کە

شتەکان تێکەڵ دەبوون) (الهجانة)کان خەونە بیابانییەکانیان کە تێکەڵ بە پشقل بووەکانیان دووبارە گەڕاندەوە بۆ بیابان، ئیتر پاش ئەوە هەرگیز دووبارە نەگەڕانەوە، بەلاٌم ئەوە ئیمپراتۆرییە بچوکانەی کە هەڵوەشانەوە ئەو لەگەڵ ئەم هاتنە چڕەی ئەم خەمۆکییە ئاسمانییەدا هەڵوەشانەوە. چایخانەکان لێرەو لەوێ دروست دەبوون، چایخانەکان سەربانیان داپۆشرابوون لە حەسیری پووش عەسران پیاوانی تیا کۆدەبوونەوە یان زۆربەی شەوانیان لەبەر تیشکی چرادا بەسەر دەبرد، هاواریان دەکردو نەفرەتیان دەکرد لەو یارییە کاغەزانەی کە بەختیانی زیاتر کردبووە گاڵتەجاڕی. یان هەندێکیان یەکتریان دەدایە بەر کورسی دار پاشان کێشەکە هێمن دەبێتەوەو دەگەڕێتەوە بۆ هاوار و قیژەی بێ توندوتیژی.

ڕقی ئێمە بە بچووکی دەستی پێدەکرد و ڕۆژ لە دوای ڕۆژ نەشونمای دەکرد تا چایخانەشی گرتەوە و تەنیا شەمەندەفەرەکە و کارگەی سەهۆڵو ئاش و فڕۆکەخانە و فڕۆکە و ڕووبارو

ماڵی گەڕەکە قوڕینەکان و مزگەوت و هەژاری و ڕقمان لە هەموو شتێ هاتەوە، چونکە هی ئێمە نەبوون لەنێو خەونە تەومزاوییەکانیاندا کە دەمانبینین بە یارییەکەوە یان جانتایەکی جوانەوە، تەنیا بێ هوودییە وەرسکەرەکەمان کە وەکو هەورێکی خێرا هەڵماندا. پێکەوە لەگەڵ (عابۆ) کوێردا هەڵدەهاتین کە ئەو شوێنەکان بست بەبست و گەڕەك بە گەڕەك شارەکەی دەناسی دەروازە ترسناکەکانیشی بەرەو تورکیا دەناسی و وەکو سەگی قرخن گۆرانی دەگووت.

(عابۆ) لە تەمەنی سی ساڵیدایە، ناشیرین و دەنگێکی گڕی قرخنی پێوەیە، هەرچەندە کوێر بوو بەڵام هەرگیز داری بەکارنەهێنابوو، بەڵکو هەمیشە منداڵێکی لەگەڵ خۆیدا دەگێڕا. یان دەستی بە دیوارەکاندا دەخشاند و پانایی ئەو ڕێگایانەی دەبڕی کە لە دڵەوە دەیانی ناسی و (عابۆ) ناترسێ.. (عابۆ) پاشای ڕووبارە بەغاردان بە هەردوو کەنارەکەدا غارمان دەدا ئەو دەمەی ئەو بەڕووتی دادەبەزییە نێو ئاوەکە، تا گەردنی ڕۆدەچوو بە ئاوەکەدا، دەستی لە قولاییە

لیخنەکانی ڕووبارەکە دەدا هەر تۆزێ نەتۆزێك و سورەماسییەك یان خۆڵەیەکی تێدەگرتین ئەگەر بەختی لە ڕاودا یار نەبووایە پەنای بۆ کونەکان دەبرد. دەستی دەکرد بە کونەکەداو مار ماسییەك یان سەلتەعوتێکی دەردەهێنا.. سەرقاپە ئێسکەکەی بەسەر پشتی، سەلتە عونێك هەڵدەدایەوەو دەیگوت: "بڕووانن، ئەوە کاتژمێرە گۆشتینییەکەیەتی" یان دەیگوت: (ئاگات لە کلکەکەی بێت، چونکە ژەهراوییە) هەر بە ددانی درێژایی (10) سم لە کلکی دەقرتاند، (عابۆ) ماری بەکلك دەگرت بە مارەکەوە بە ئاوەکەدا ڕۆدەچوو تا بە قورگی بیگرێ، کە دەهاتە سەر دەیگوت: کراسەکەم بۆ بێنن کراسەکەی دەدەینێ و (عابۆ) کراسەکە دەنێتە دەمی مارەکەوە پاشان بە توونـدی ڕایدەکێشی ئیتر ددانەکانی لەبن دەردێنێ، پاشان بە ئارامی دەیاننێتە گیرفانیو خەڵکی پێدەترسێنێ... پاشان بەدوای (عابۆ)دا بە هەموو چایخانەکاندا دەسووڕێینەوە، بەو مناڵەی کەدەستی گرتەوە دەڵێ: (بمبە بۆلای فلان). کاتێ

(عابۆ) لە کەسەکە نزیك دەبێتەوە بە چپە پێی دەڵێ: (قەرزێکم لاتە).

کابرا بزەیەك دەیگرێ و پارەیەکی دەداتێ. ڕۆژئاوا نابێ تا بەهەموومانەوە بەشی چوونە سینەمایەك پارە کۆنەکەینەوە. (عابۆ) لە هۆڵەکەدا دادەنیشێ سەیری ئاسمان دەکات پاش تۆزێك و تۆزێکی تر لە زنجیرەی ڕووداوەکان دەپرسێ، کە بۆشی دەگێڕینەوە دڵخۆش دەبوو و قاقاو پێکەنین دەیگرێ و ئێمەش دێنێتە پێکەنین..

.. (عابۆ) دووژنی دەرۆزەکەری هەیە لە ماڵە لە پشتیرچووکەیدا لە کۆڵانێکی لادا کۆیانی کردۆتەوە یەکێکیان ناوی (شووشە) یە پێپەتی و بەقەدەر فیلێك بڵحە، پێیەکانی وەکو پێیگامێش سم و.... هەیە. تەپەی پێ پانەکانی ئەهات وەکو سمی گامێش.

(شووشە) کە چووە هەر ماڵێکەوە بەدەستکەوتێکەوە نەبێت لێی نایەتەدەرەوە، سا ئیتر خاوەن ماڵ ڕازی بێت یان نەء، ژنی دووەمی ناوی (باسی)یە هێمنە زیرەکی ئەو لە زیرەکی مریشکێك تێناپەڕێت، بەڵام (شوشە) و (باسی)

هەمیشــە لــە ڕێگاوبانــەکاندا شــەڕیانە، هەمیشــە ڕکەبەرێی (باسـی) بە قـژ دەدرێتـە زەویـدا، هـاوار دەکا دەقیژێنــێ زۆرانبازیــەکی هەمیشــەیی نێـوان دوو هـەوە، ململانێییەك کە تیـایدا (عـابۆ) بێلایـەن دەوەســـتێ و بـــە هێزەکـــەیان ڕازی دەکـــات. زۆرانبازییـــەك کـــە زیـــاتر ئێمـــەی منـــاڵ بـــە هاوارەکانمـــان هەڵیدەگیرســـێنن، بـــەدەوریاندا کۆدەبینـەوە، پاڵ دەنێـین بـە یەکێکیانـەوە بەسـەر ئـەوی تـردا ئیـتر چنگـاوڵی یـەك دەبـن وەکـو دوو کەڵەشێر کە لـە باتی پـەڕ جلـەکانیان هـەڵدەوەرێ. پاشــتر بیرمــان دەکەوێتــەوە کــە (باســی) مــرد و (شووشـە) بـوو بـە تـەنیا قـەڕاڵێك بەسـەر (عـابۆ)و ماڵەکەیدا...

(عــابۆ) زەمــاوەندێکی لــە دەســت دەرناچــێ، هەمیشـــە وەکـــو تـــەپڵ و زووڕنـــا لـــە هـــەموو زەمـاوەندێکدا ئامادەیـە، زەمـاوەندیش لـەوێ لـە بـاکوور هەمیشــە لــە هاوینــدایــە و حــەوت ڕۆژ و حــەوت شــەو تــۆز بەســـەر هەڵقـەی هەڵپـــەڕکێوە دەنیشـێ و نەرمـە تۆزێـك دەنووسـا بـە شووشـەی چراهەمیشە هەڵواسراوەکانەوە.

هەروەها بە چاوەسپییەکانی (عابۆ*) ئەوانەی کە دوورتر دەبینن، خوێن دەبینن و سووری خوێنیش لە دەماردا دەبینن و ناویش لە هەناسەبڕکێی ئەوانی تردا دەبینن. هەڵپەڕکێ لە ئەڵقەیەکدا دەخولێتەوە، لەنێوانیانیشدا تەپڵ لێدەرەکان کە جگە لەم ئاژاوە خێرایە، هیچ ئاوازێکی نییە، ئێمە تۆزێ دوورتر لە ئەڵقەی هەڵپەڕکێ بەدەور "عابۆ"دا دانیشتووین کەلێمان دەپرسێ: (ئەرێ هەردوو کچەکەی عاریف هاتوون..؟"

وەڵامی دەدەینەوە: (بەڵێ).

دەپرسێ: (ئەی کوڕانی ئاغا سطام و مهرۆلێرەن.؟".

وەڵامی دەدەینەوە: (بەڵێ)

ئەوکات دەڵێ: (باچاودێری کۆردەرەکان بکەین)،

"عابۆ" دەزانێ، شتێك لە تەپ و تۆزی شەودا کۆدەبێتەوە، چونکە هەردوو کچە جوانەکەی عاریف بە بەزم و ڕەزم بەناوبانگن، برا گەورەکەیان دەیان بات بۆ زەماوەندو بە دەسکەوتی زۆر لە

سـەریان ڕێکدەکــەوێت. کوڕەکــانی ئاغاکــانیش سطام و مـهرۆش هـەروەها هـەواڵی سەرکێشـی و ڕابواردنیان لە کەس ناشارنەوە، لە سـەیارەیەکی بچکۆلەی جۆری (لاندرۆڤەر) دا دێن بۆ زەماوەند و خواردنەوەشـیان پێیـە، پیـاوە پارێزکارەکـانی باکوور بە چاوی سـوکەوە تێیـان دەڕوانـن، بـەڵام ئێمـــە دەزانـــین کـــە ژنـــان سەرســـامن بـــەو بەجەرگییەیان و بۆچوونێکی تریـان هەیـە، لەگـەڵ (عابۆ)دا دەڕۆین کوڵمان دەگرت لەو ماڵانەی کە لە پشتەوەی گەڕەکەکانـەوە پـرش و بڵاوبوونەتـەوە، کاتێك کە خاك لەژێر پێی هەڵپەڕکێدا تاو دەسێنێ (گـەرم دەبێـت) و ئارەقـەی تـەپڵ لێدەرەکان بەسـەر سینەیاندا شۆڕدەبێتەوە تا پێڵاوەکانیان، سطامو مەرۆ بەدزی خەڵکەکەوە دەڕۆن تا لەسەر کۆمەڵە پووشێك (لـەو کۆمەڵـە پووشـەگەورانە) دوور لـەو ئـاژاوەو قەرەباڵخیـە دابنیشــن، پاشــان ئــەوانیش لەسەرخۆ وەك لەسەرخۆیی قەتێ هەردووکچەکەی عـاریف و براکـەیان دزە دەکــەن بــۆ ســەر هــەمان کۆمەڵـە پـووش، ئەوکاتــە (عــابۆ) بەچپــە دەڵــێ:

"ئەرێ هاتن..؟"

وەڵامی دەدەینەوە: "هشهششش"،

کوڕەکـــەی عـــاریف دوور لـــە خوشـــکەکانی دەوەستێ و چاودێری ڕاڕەوەکان دەکات.. بە نۆرە لەسـەر ئـەو کۆمەڵـە پووشـە ئاسمانییـە، جـووت جووت نیوە ڕووت لەناوك بەرەو خوار دەبینـین و پـوزی ڕووت بەسـەر شـانی گەنجەکانـەوە وەکـو خەنجـەر دەبریسـکێنەوە. پوشـەکان دەشـکێن و هاواریـان لێوە هەڵدەسـتێ. (عـابۆ) بەچپـە دەڵـێ: (ئەرێ دەستیان پێکرد.؟؟)

وەڵامی دەدەینەوە: هشششششش

ئەو هاوارە خنکاوە بەرز دەبێتەوە و ئـاژاوەی پووش زیاد دەکات تا وامان لێدێت باوەڕ دەکەین کـە ئەوانـە گـوێ بـە هیـچ شـتێك نـادەن جگـە لـە تـەواوکردنی خوولی ئەو میـوە ئادەمییـە نـەبێت و هـەزار قیـژە و کـاری لـەپڕ لـەچاو تررووکـانی ئـەو گریانـە تەمومژاویـەدا نیـوەی ڕووت لـە نیـوەی ڕووتـی تـر جیاناکاتـەوە. ئـەو سـووکایەتییەی کـە کوڕانـی سـطام و میـهرۆ پێـی هەڵدەسـتن ئیـتر سووکایەتی نین، بەڵکو گەڕانێکی پڕ ماندوو بوونن دەمارەکـانی ملـی پـێ بـا دەکـات، پێـش ئـەوەی

سەرەتایەكی تر بدۆزنەوە بۆ سەرلەنوێ باكردنی دەمارەكانی مل.

پاش ئەوە هەمووان دەگەڕێنەوەو ئەوكاتەی كە كوڕەكانی ئاغا دەگەنە نزیك بازنەی هەڵپەڕكێ بەدەمانچەكانیان چەند گوللەیەك دەنێنە ئاسمانەوە، هەروەكو ڕوومەتیان لەو گەڕانە بشارنەوە كە هەرگیز تەواو نابێ، هەر لە دەمامكی ئاژاوەدا ئێمەی منالیش دەگەڕێینەوەو پرسیاری تازە هەڵدەگرین، پرسیارگەلێك كە درێژ دەبێتەوە وەكو هەناسەبڕكێی كوڕانی ئاغا سطام و میهرۆ و دەبریسكێنەوە وەكو پوزی كچانی عاریف..!

*　　*　　*

پێنجەم: لە وێرانگەو لە بەفردا

بــــەفر دەبــــاری.. شـــــەش ڕۆژان بــــەفر لــــە بەرزاییەوەو لە ناخماندا دەباری.. هێندە سپیمان لێ تێکەڵ دەبێ، تا بەفر وا دەبینین کە درەوێکە شەنی ئاسن هەڵی دەداو بەسەر چەند شێوەیەکی جۆراوجۆردا پەرش و بڵاوی دەکاتەوە. واتێکەڵ دەبێ لێمان، کۆردەرەکان سپی دەبینین ئەسپی سپی دەسوڕێتەوە.. و ئەسپەوان لە بەفر.

... بەفر لە سۆپاکاندا، شەش ڕۆژ ئاگرێکی بەفرین لە سۆپاکاندا و شەش ڕۆژ مێش هەنگی بەفر بە دەورماندا دەگیزێنێ و خاڵخاڵۆکە لە بەفرو گوندەکان لە بەفرو ڕووەکی بەفرین بە دیوارەکاندا هەڵدەگەڕێ، تا سەربانەکان تێدەپەڕێنن و بە بۆشاییدا بەرز دەبنەوەو چەند دەسکە گوڵێکی بەفرین هەڵدەگرن و ستایشی سپی بۆ ئەم شێتییە سپییە..

ئێمە دەمان زانی چۆن خۆمان لە مێش هەنگی هاوینان دەپارێزین. بەڵام ئەو دەمەی کە گەرمای نیوەڕۆ تینی دەسەند لە تووڕەییدا وەکو سەرخۆش دەڕۆیشت، بەڵام چیبکەین لە مێش هەنگی بەفر..

-ئێمەی منداڵ مێش هەنگی هاوین دەوروژێنین، دارێك دەکەین بە کونیدا ئەوانیش بە تووڕەیی دێنە دەرەوەو ئێمەش بە تەور لێیان دەدەین، بەڵام مێش هەنگی بەفر مێش هەنگێکی ئاسنینە ئەی دەبێ گۆشت چی لە دەست بێت بەرامبەر ئاسن؟. ئای لە گەرووی ئاسمانی کراوە..

ئای لە شاژنی هەنگ و کرێکارەکانی؟ ئای لەم باوبۆرانی بەفرە: شەش ڕۆژان و هەموو شتێك بە کلۆمێکی سپی توونـد بەستراوە.. تا دوای ئەوە وردە وردە ماڵەکان هەناسە دەدەن و سەربانەکان بەهێڵی ڕەش -لە ڕیشۆڵە- وەکو هێڵەکانی نووسین دەڕازێنرێنەوە. لەنێوان ئەم مورەکەبە سپییە خوداییەدا منداڵێتی ئێمەش تێکەڵ بە منداڵێتی گەورەکان دەبێت.

گەورەكان منالێتی خۆیان دەگێڕنەوەو ئێمەی منالیش گوێ دەگرین. "ئای لەو حەنینەی لە بەفردا دەكرێتەوە" گەورەكانیش ڕۆژێ لە ڕۆژان وەكو ئێمە منالْ بوون، وا دەلێن و ئێمەش بڕوا ناكەین، بەلاّم هەر وەكو كەسێ بیەوێ هەر بۆ گالْتە تا كۆتایی گوێ لە درۆیەكی گەورە بگرێ: ئەرێ هەر بە ڕاست ڕۆژێ لە ڕۆژان گەورەكانیش منالێتییان هەبووە؟.

ئەرێ بەڕاست ئەوانە منالبوون.؟ ئەوانەی كە دروست بوون تا چاودێری ئێمە بكەن، هەر بە گەورەیی لەدایك بوون، تا هەر بە ئەنقەست كورتمان بكەنەوەو كورتیان كردینەوە... وا ئێمە حەپەساوین بە درۆكانیان، دەربارەی منالێتییەك كە نەبووە..

دەیگێڕنەوەو وا هەست دەكەن كە بەگێڕانەوەی دلّی ئێمە خۆش دەكەن، بەلاّم بە دلْنیاییەوە دەیگێڕنەوە.. تا بڕوا بە خۆیان بهێنن كە ئەوانیش لە ڕۆژگارێكدا (ڕۆژگارێكی بەدۆزەخدا ڕۆچوو)دا، بوونەوەرێكی هێمن بوون... یەكەم جار گێڕانەوەكە لە ڕەشەبایەكەوە دەست پێدەكات، ڕەشەبایەكی

توونـد تـر لـەوەی کـە بینیمـان و نـاوی لێ دەنێـن (بەفرە گەورەکە) و لێرەدا ڕووداوەکان تێکەڵ دەبن لادێییەکان بەروار و ڕووداوەکـان شـارەزان، بـەبێ تۆمارگە و بەدڵنیاییەوە شتێکیان لەوە دەزانی.

ئـەوان وادەی هـاتنی شــەو و ڕۆژ و کورتــی و درێژییان دەزانی، هەروەها وادەی هەڵکردنی (با)و بـاران بارینیـان دەزانــی و خوولــەکانی نــەش و نماکردنی ڕووەك... ئەوان درێژایی ئەو ساڵەی کە تیای دەژین بە وردەکارییەکانییەوە دەخوێننەوە، بـەڵام کـە دەیانـەوێ ڕابـوردوو بگێڕنــەوە، یــان بەرواری ڕووداوەکان بگێڕنەوە، ئەوەی کـە ڕووی داوە تێکــەڵ دەکــەن بــەوەی کــە ڕووی نــەداوەو (دەبوو) تێکەڵ بە (بوو) دەکەن و ئێستا دەکەن بە بەنداوێکی ئەفسانەیی بۆ بـەردەکانی یـادەوەری، بۆ هەموو ئەمانە (بەفرە گەورەکە) دورگەیەك بوو بۆ هەموو ئەو ڕووداوانەی کە زۆر پێش ئەو.. یان زۆر پاش ئەو ڕوویانداوە..

گـەورەکان دەیـان گێڕایــەوە کـە لەبــەر تیــژی ســەرما گۆشــتی پــێ هــەڵدەوەری و ئێســکەکان دەردەکەوتن، پێکان بایان دەکرد و دەنووسان بە

بنکـی پێڵاوەکانـەوە و لـە کـەمبوونی ئـاڵفدا...
مەڕەکان خوری یەکتریان دەخوارد و دەیگێڕنـەوە
ئـەو هاوینـەی کـە بـەدوای زسـتانی (بـەفرە
گەورەکە)دا هات هاوینێکی قاتو قوڕی بوو وای لـە
خەڵك کرد کە لە پاشەڕۆی مەڕوماڵات دا بە دوای
پاشماوەی دانەوێڵەدا بگەڕێن.. و دەگێڕنـەوە کـە
نرخی (کێری) گایەك لـە نرخی کاوڕێکی تێپەڕاند
کە لە ڕۆژانـی ئاسـاییدا پێـی دەفرۆشـرا. ئێمـەی
منـاڵیش، شـتەکە زۆر بـە سەرسـوڕمانەوە
وەردەگریـن "کـێری گایـەك..؟" و دەڵێـن: (بـەڵێ،
کێری گا.. تۆزێك لەسەر ئاگر دەیبرژێنن و پاشان
دوو ڕۆژ دەیجـوون، تـامی دەدەنـەوە و وا دەزانـن
تامی گۆشتی برژاو لە دەمیاندایە)، دەگێڕنەوە کە
خەڵك مەڕیان دەخوارد و پاشان کە مەڕ تەواو بوو
ئەسپ و هێستریان خوارد، کە ئەسپ و ئێستریش
تەواو بوو گوێ درێژیان دەخوارد کە گوێدرێژیش
تـەواو بـوو پشـیلەیان دەخـوارد، هـەندێ خـەڵك
وازیـان لـە خـواردن هێنـا، سکیان بایکرد و مـردن،
هـەندێکی تریشـیان گەشـتەکەیان تـەواوکردو
سەگو مارمێلکەشیان خوارد..

گەورەکان لەسەر گێڕانەوەیان بەردەوام دەبن، ئێمەش لە گێڕانەوەکانیاندا هیچ شتێك لە مناڵێتیمان بەدی ناکەین، دەڕۆین تا لە بەفردا، یان لەودوای بەفرەوە بۆی دەگەڕێین، کاتێ کە تەشی با ئەم لۆکە ساردە ئاسمانییە دەکاتە شەختەیەکی پتەو وەکو خودە و ئەوکاتەش کە چنینەکانی زەوی بوونەوەر دەکاتە ئەفسانە.

پاش ڕۆژانی بەفر و ئەو کاتەی دەشتاییەکان درز دەبەن و ژیان دەمامکی خونچەیەك یان پەپوولەیەکی لەسەر دەکرد و دەهاتە دەری و ئیتر کەژاوەی دەروێشەکان دەکەونە ڕێ بەرەو ماڵی شێخ ئەحمەد خەزنەوی لە باکووری ڕۆژهەڵات.

دەروێشەکانی خەزنەوی لایەنگرێکی توند ڕەون بۆ خەزنەوی بەدرێژایی ئەو وەرزەیان ئەڵقەی زیکر دەبەستن.. تا دەگەڕێنەوە لە ماڵەکانیانیشدا دەست پێدەکەن، بەعادەت ماڵی ئیماندارترینیان هەڵدەبژێرن لەوێ -ئێمەی مناڵ- بەرامبەر ئەمانەی کە ڕوو دەدەن هەڵدەلەرزین یان پێدەکەنین..

.. پێش بەستنی ئەڵقەکان دەروێشەکان ئەو نانە جۆیە دابەش دەکەن کە لەماڵی خەزنەویەوە هێناویانە، ئێمەی مناڵیش لە موفەڕکی ئەو نانە ڕەقە بەشێکمان هەیە... پاش ئەوە دەف لێ دەرەکە (کە بە عەربانە ناوی دەبەن) بەو دەفەی کە ئەڵقەی مسینی پێوەیە، زیکرەکان بەهێمنی دەستی پێدەکات، بەڵام زۆر نابات بەرزی بەژنی دار کالیپتۆزەکان داگیر دەکات.

سەری دەروێشەکان لەگەڵ باڵایاندا لە حاڵەتی زیکردا دەلەنگێنەوە قسەکان تێکەڵ دەبن و دەبنە چپ و هووڕ، ڕوومەتەکان گرژ دەبنەوەو دەمەکان لە حەپەساویدا دەکرێنەوە، هەندێك دەکەون و لە هۆش خۆ دەچن و ئەوانیتر هاوار دەکەن. (حاڵیان لێهات یان نهێنییەکەی بۆ هات) و ئێمەی مناڵانیش هیوادارین کە ڕۆژێ لە ڕۆژان حاڵمان لێ بێت، بەڵام نایەت، تا لە کۆتاییدا بەوە دڵی خۆمان دەدەینەوە کە ئەوە کێشەیەکی تایبەت بە گەورەکانە...

... هەندێك لە دەروێشەکانی شێخ دەڵێن شێخ ڕقی لەم ئەڵقە بەستنانەیە، بەڵام چی بکات ئەوە

شکۆکەی ئەوە..؟ ئەو بەدرێژایی دووهەفتە سفرەو خوان ڕادەخا بۆ دەروێشەکان، سفرە بۆ هەزاران ڕێبوار ڕادەخا، چەقۆکان لە گەردنی کاوڕەکاندا هەمیشە ئامادەن و تەنوورەکانیش هەمیشە گڕیان تێبەربووەو ئامادەن بۆ نان پێوەدان. ئەوە خوی خانەدانی و شکۆی خەزنەوی مەزنە لە هەموو باشووردا، لە هەمووان بە هەیبەتترە. هەموو حکومەتە یەك لەدوای یەکەکان وەکو کولە ڕازیی دەکەن و عەشایەرەکانیش ڕازیی دەکەن و هەروەها ئەو منالآنەش ڕازیی دەکەن کە قەت بەدرۆوە سوێندیان پێ نەدەخوارد چونکە خەزنەوی دێتە خەونی درۆزنەکان و دەرسیان پێدەدات یان گەروویان توونـد دەگرێ تا چاوەکانیان زاق دەبێتەوە ئای چەندین جارمان بیستووە کە فلآن لە خەو ڕاپەڕیووەو هاواریکردووە. (تۆبە.. تۆبە.. ئەی شێخ ئەحمەد.. تۆبە)

... دەروێشەکانی شێخ سادەن لە دڵەوە لەبەریان دەکەین. بزاوتن ڕەوشتیانمان لەبەرە ئەو ژنانەش دەناسین کە زۆرتر دەقیژێنن لە

ئەڵقــەکانداو کامــەیان زیــاتر توونــد ڕەوە لــە کـردەوەدا لـەکاتی حـاڵ لێـهاتندا، بـەڵام (شــکرۆ) دەروێشـێکی سـەیرە، دەروێشـێکی یاخییــە.. تـا بڵێـی سـەیرە نـەوەد کیلۆمـەتر بە پێیان دەبڕێ لـە شـارەوە بۆمـاڵی خەزنـەوی، وا دەزانـێ تـا زیـاتر ڕەحمــەتی ببــێ بەرەکــەتی زۆر تــرە. (شــکرۆ) پانۆڵکەیـەو بـاڵا مـام ناوەندییـە سـێ جـل بەسـەر یەکدا لەبەردەکات لـە ژێرەوە شەرواڵێکی خووری لەپێ دەکات و بەسەر ئەویشدا عەبایەکی ئەستوور کە لەمووی بزن چنراوە، بە هاوین و زستان هەموو ئەو جلانە لەبەردەکات و قامچییەکی درێژیش کە بە پەتێك بەستوویەتییە مەچەکییەوە نەباون ببێ بەسـەر بـاری هـەموو ئەمانـەوە –ئـەو خوویــەکی سـەیری تـری هەیـە بـۆ کۆکردنـەوەی پـەت و دەزوو لەسـەر ڕێگاوبانـەکاندا، گیرفانــەکانی پڕدەبـن لـە بەن و دەزوو کە گیرفانەکانیشی پڕدەبن دەیانخاتـە ناو کڵاوەکەیەوە.

(شــکرۆ) جگــە لــە گــەڕان بــەدوای داوەت و مـەولودیدا، هیچ کـارێکی نییـە. داوەتـی شـایی و لــەدایك بـوون و مـردن و خەتەنــەکردن، هــەندێ

جـاریش کـه فـێ دەیگـرت وەکـو (گـا) دەیبۆڕانـد کەفی دەچەراند، پاشان زۆر بە ماندوێتی ڕادەبێ و سەتڵێ ئاو دەخواتـەوە، ئاو بەسـەر ڕیشـە درێـژە چرەکـەیدا دێتـە خـوارەوە تـا دەبێتـە پلووسـك و (شـکرۆ) مـاڵی نییـە ئیـتر لەهـەر پشـتێر، یـان لـە کەلاوەیەکدا بۆی ڕێك بکەوێ وا دەنوێ..

... ئێمەی منالْ لێی دەترسایـن، لـە چاوە زاقە دەرپۆقیوەکەی و فێ لێ هاتنـەکانی دەترسـاین بـە پێچەوانـەی ئـەو ژنانـەوە کـە چـاو –پۆشـییان لێ دەکرد کـە– ئـەوی نێر– ئامادەی ئەڵقـەکان بێـت، ئەو ئەڵقانەی کـە تایبـەت بـوون بـە ژنـان.. –کـەم عـــەقڵی– ئـــەویان دەکـــردە پاکانـــە بـــۆ ئـــەو ئامادەبوونەی..

(شکرۆ) بۆ ئەو مۆڵەتانە دەگەڕا، بەڵکو زیاتر خۆی گێل دەکرد تا زیاتر خۆشی لە یارییەکە ببینـێ. هـەر کاتێکیش هـەر کامێکیان لە حزووری خوادا هاربوو و بووڕایـــەوە (شـــکرۆ) هەڵدەســـتێ و هـــەڵیدەگرێ و دەیباتە دەرەوەی ئەڵقەکە.. و چەند جارێکیش بەوەوە گرتوویانە کە (ژنە لە هۆش خۆ چووەکە) لـە باوەش

دەگرێ و بەشێوەیەك کە هێما نەبووە بۆ یارمەتی دان، بەڵکو هێما بووە بۆ شتی تر...

چەندین جاریش ئێمە بینیومانە کە (ژنە لەهۆش خۆچووەکە) بێدار دەبووەوە نەك بە چارەسەری فریا کەوتنی (شکرۆ)* بەڵکو بە توندی خۆ نووساندنی بە ژنەکەوە، ئەوان بە ڕقەوە مۆڕەیان لێدەکرد، مۆڕەیەك کە تێکەڵ بوو بە شەهوەت شەهوەتێکی شاراوە.

.. بە چاو ئاماژەیان بۆ شوێنێکی وروژاو دەکرد لە جەستەیدا و جوێنیان پێدەدا، ئەویش پێدەکەنی پێکەنینێکی وەکو قیژەو ڕادەکشا.

(شکرۆ) هەمیشە ڕووخۆش بوو. بەلاّم (ڕۆژە تاریکەکە) ئەوی گۆڕی بۆ بوونەوەرێکی تووڕەو تۆقاو و ئایا دەزانن (ڕۆژەتاریکەکە) چییە.؟ بەیانییەك بەسەر تاریکییەکی نامۆدا بێداربووینەوە، تاریکییەکی ڕەشتاڵە و تۆقاندنێك بەسەر ڕوومەتی گەورەکانەوە وێناکرابوو، هەر بە ڕاستی بەیانی بوو، بەلاّم بەیانییەك کە مرۆڤ لە دووری مەترێکەوە مرۆڤی نەدەبینی. چووینە دەرەوە بۆ حەوشەی ماڵەوە، خەریك بوو ڕێگای

دەرگاکەمان لێ وون بێت، تەپ و تۆزێکی گەورە، ئەو تەپ و تۆزە بەجەرگەی کە هەموو زەمینی داگیرکردبوو، وەکو ڕژانی تیشکی ڕۆژ لە شووشەکەوە دەڕژا، ئەو تاریکییەی لەناو جلەکانماندا بوو. کە لە خەوهەڵساین لەگەڵماندا لە نوێنەکانماندا نووستبوو.

.. ورەورێك پەیدابوو. (ئەوە نیشانەکەیە)، گەورەکان دەستنوێژیان هەڵگرت و ڕوویان کردە مزگەوت و ئێمەش بەدوایاندا وەکو ئەوان دەستمان بە دیواردا دەهێنا، کوێروکوێر ڕادەکێشێ و لەبەر دەرگای مزگەوتە گەورەکە پیاوانی گەڕەك هەموو کۆبوونەوە..

.. ورەوورو.. دۆعا خوێندن، سەیری لای ڕۆژئاوا دەکەن و دەڵێن. (ڕۆژ لێرەوە هەڵدێ..)

یارییەکە سەیر بوو بۆ ئێمە.. یارییەك بە نیگەرانییەکی بچوك دەستی پێکرد و زۆری نەبرد بوو بە چاوەڕوانکردنێکی ڕاستەقینەی هەڵاتنی ڕۆژ لە ڕۆژئاواوە.

تەپ و تۆزەکە تۆزێك دەکرێتەوە و وامان لێدێت لە شۆستەکەی ئەو بەرەوە ماڵەکان ببینین،

بەڵام كارەسات بوو كارەسات. شكرۆ لەنێوان شەقامەكەدا دەهات و دەچوو و ئەو كاتەی كە دەستی بەرەو ڕۆژئاوا هەڵدەبڕی و هاواری دەكرد (مەدەد خۆجا.. مەدەد* قامچییەكەی كە بە پەتێك بە مەچەكییەوە بوو بەرز دەبوویەوە. گەورەكان هاواری لێدەكەن. هێمن بە شكرۆ. (شكرۆ)ش غاری دەدا بۆ لای ئەو مەلایەی كە بەرامبەر دەرگای مزگەوتەكە وەستابوو، لە نەوازش و بچوكیدا دەستی ماچ دەكرد و بەپاڕانەوەوە سەیرێكی ڕوومەتی دەكات، مەلاكەش دەڵێ. (هیچ مەترسییەك نییە بۆ ئیمانداران.. وهیچ ترسیان نەبێت).

نازانین بۆچی لەبەر دەرگاكە وەستاون.. ناڕۆنە ژوورەوە بەڵام هەندێك ورە.. ورمان لێ دەڕژێ: (مزگەوت داو پەناگەیە)، كەواتە ئەو مەترسییە ترسناكەی كە ئێمەی پەنا داوەتە مزگەوت، هێشتا نەهاتووە.

كە دەستەواژەی (دەجاڵ) و (یەئجوج و مەئجوج) دەبیستین بە ئاستەم هەناسە دەدەین پاشان بە تەواوەتی هەناسە لە خۆمان دەبڕین

ئەوانــە بوونەوەرگـــەلێکن کـــە دواتـــر دێـــن بوونەوەرگەلێکی ڕیشن، بوونەوەرگەلێك کە بالآیان لە باڵێ کەمترە.

بــەردو ئاســن دەخــۆن بوونــەوەر گــەلێك کــە کوێرێــك بەســەر کەرێکــەوە پێشــیان کــەوتووە، یــاخیبووانی ســـەر زەمـــین دوایـــان دەکـــەون و زۆرترینیشیان لە ژنانە و بەڕووتی لە پێشیانەوە دەڕۆن و بــە ئانقەســت و لەبەرزاییەکــەوە خــەڵك دەوروژێنن پیاوی خۆگریــش لــە خشــتە دەبــەن و هێمای هاتنی ئەمانە ئەوەیە کە ڕۆژ لە ڕۆژئاواوە هــەڵبێ. کەواتــە ئــەو تاریکییــە چاوەڕوانکراوەیــە، ئەمەیەو ئەم تەپ و تۆزە، تــەپ و تــۆزی هــەرەس هێنــانی ئــەو شــوورایەیە کــە خــوا بــە دەوری (یەئجوج و مەئجوج)دا هێنابووی و نەیاندەتووانی لێی بپەڕێنەوە.

(شـکرۆ) بەمــەلا ئــەڵێ. (ئێســتا بــە قــامچی دەیانگێڕمەوە) و مەلاش پێی دەڵێت (هێمـن بـە)، (شکرۆ) دەڵێ. (چاوەکانم هەڵدەکۆڵم تا ئەو ژنانە نــەتوانن بموروژێنـــن.. و بمخەڵــەتێنن). مــەلاش وەڵامی دەداتەوە. (هێمن بە) سەر لەنوێ (شکرۆ)

بەناوەڕاســـتی شـــەقامەكەدا دێـــت و دەڕوا.. و دەپارێتەوە.. مەدەد.. خۆجا مەدەد...

نیــوەڕۆ تــەپوتۆزی ســـەر زەوی بەردەبێتــەوە شێوەكان هەروەكو لە دەریایەكی خۆڵین دەرچووبن خــەڵك ســـەیری بــەرزایی دەكــەن. ڕۆژ لــە پشــتی تەمێكی تاریكەوەو لە شێوەی بازنەیەكی سووری كــاڵدا و لـــە ناوەڕاســـتی خـــودەی ئاسمـــاندا، دەردەكەوێ گەورەكان دادەمێنن: (لـە ناوەڕاسـتی ئاسماندایـە، ئـاخۆ لــە ڕۆژهەڵاتــەوە.. یــان لــە ڕۆژئاواوە هەڵهاتووە؟) تۆزێ دەوەستن تا بزانن لە ماوەی داهـاتوودا بـە چ لایـەكدا دەنووشـتێتەوە). بــەڵام (شـــكرۆ) ناوەســتێ، جامانەكـــەی ســـەری دەخاتـــە ســـەرزەوی و هاواردەكـــات. (بـــەلای ڕۆژئاوادا.. ڕۆژئـاوا.. مـەدەد..) پاشـان فێیـەكی لێ دێ و وەكو شوورا هـەرەس هێناوەكەی یـەئجوج و مەئجوج، هەرەس دێنێ و دەكەوێتە سەر ڕێگاكە..

... پـــاش ماوەیـــەك هەڵـــەی خەملاندنەكـــە دەردەكـــەوێ و ڕۆژی قیامـــەت بـــۆ كـــاتێكی تـــر دوادەخرێت.. دەبێ زەمین، چـەند چـەرخێكی تـر ئەو سەرەڕۆییە تەحەموول بكات. دەبێ تاكاتێكی

تــر تەحــەمولی تەڵەکــەبازی مــردوان و زینـــدووان بکات. لێرەدا ئیتر گەورەکان بەر دەرگای مزگەوت چــۆڵ دەکــەن و ئێمــەی منــاڵ دەمێنینــەوە زۆری پێناچێ و ئێمە بەدوای مەڕەکانی (حمدون)دا غار دەدەین، ئەو (حمدان)ە شوانەی کە بۆ یەکەمجار و پـاش ســی ســاڵی ڕەبــەنی ئــەو ڕۆژە درەنــگ لــە گەوڕەکەی هاتە دەرەوە.

(شکرۆ) وەکــو دەزانــن هیــچ هاوڕێیــەکی نییــە جگــە لــە (حمــدان) کــە زۆربـــەی شـــەوان لـــە پشــتیرەکەیدا پــەنای دەدات و (حمــدان) لــە چــل ساڵیدایە مــەڕوماڵاتی بــرا قەســابەکەی لــە خــۆر ئاوای شاردا بەخێو دەکات، براکەشی لەبری ئەو خزمەتــەی مــاڵێکی قوڕینـــی داوەتـــێ کـــە بـــە شوورایەکی قوڕینــی نــزم دەورگــیراوە. مــاڵێك کــە تەنها ژوورێکی تێدایە، لەگەڵ چاشولك و سەگ و هەندێ لەو بەرخانــەی کــە تــازە زاون، دەنــوێ.. و دوای ئەوە (شکرۆ)ش هاتە پاڵیان، بەڵام حەوشە فراوانەکــە بــۆ مــەڕەکان بــوو، بــەڵام هاوڕێیـــەتی (حمــدان) و (شــکرۆ) زۆری نـــەخایاند، چونکـــە (شـکرۆ) نهێنییـەکانی هاوڕێکـەی نـە پاراسـت...

(حمدان)ی هەتیو لە پەنای براکەیدا گەورەبوو کە هەر لە منداڵییەوە کردبووی بە شوان، کە گەورە بوو جگە لە ناوەکان هیچ شتێکی لە شارو خەڵك نەدەزانی. بازنەی دنیاکەی ئەو لە بیست کاوڕ زیاتری نەدەگرت، بە تەواوەتی تەنیابوو.. (شکرۆ) نهێنی تەنهاییەکەی (حمدان)ی نەپاراست.. دەربارەی جۆرە پەیوەندییەکی نهێنی دەگێڕایەوە لەنێوان شوان و ماکەردا و هەروەها دەربارەی جۆرە پەیوەندییەکی نهێنی لەنێوان شوان و کاوڕدا، تا خەڵکی قۆشمە و خۆهەڵقورتێن (شکرۆ) یان کێش دەکرد بۆ گێڕانەوەی وردودرشتی ئەو پەیوەندییە بەبێ پەراندنی هیچ وردە نهێنییەك..

.. دەیگێڕایەوە و دەیگوت (حمدان) بە شەو خەبەری دەبێتەوە، کاوڕەکان لە گۆشەیەکدا گیردەدات و پاشان سواریان دەبێت هەروەکو چۆن پیاو سواری ژن دەبێت.. یان هەر بەسەر هەرزاڵەکەوە دەست درێژی دەکردە سەر کاوڕەکان...

(حمدان) لەناو زڕاندنەکانی (شکرۆ) تووڕەبوو، بـەڵام ڕقـی براکـەی (حمـدان) لـە هـەردووکیان ئەسـتوورتر بـوو..، بـۆ ڕزگـاربوونی لـەو قسـەو قسەڵۆکانە بڕیـاریدا ژن بـۆ شـوانە بـهێنێ. هـەزار لـیرەیدا بـە شـیربایی کچۆڵەیـەکی هـەتیوی (یازدەساڵان)، هەر بەڕاستی مندالْ بوو، بە گێژی بـۆ ئێمـەی منـاڵی دەگێڕایـەوە کـە چـۆن چۆنـی (حمـدان) لێـی ئـەدات ئـەو کاتانـەی کـە یـاخی دەبێـت.. و چـۆن چۆنـی هـەروەکو پیـاز ڕووتـی دەکاتەوەو بەو دەستە زبرانەی دەمی دەگرێت تا کەس گوێی لە قیژەی نەبێت..، چۆن..، چۆن.. و ئێمە ئەوانەی کە شلی دەکەین بۆ گێڕانەوەی زیاتر و لـە هـەموو ئـەو کەشـە ترسـناکەو ئـەم شـوانە شەیتانە (مێردی کاوڕەکان)، هەڵدەلەرزین..

.. ئێمەی –وەچەکانی باکوور– هیچ شتێکمان بۆ نەبوو جگە لەوەی ئالەم درزانەوە بێینە دەرەوەو خۆمان ببەخشین بە گەردەلوولی فۆبیا –تۆقـاندن. تـرس.. تـرس و بـەو ترسـەی کـە زەمـین دەستی پێدەکات و بەویش کۆتایی دێت بەهەمان تـرس بـەو وڕێنەیـەی کـە تـرس دای دەدایـە

سەرناخماندا دەبوو بەردەوام بین لە نێو گلۆڵەیەك لە قیژەی شاراوەی ژنەکەی (حمدون) لەو قیژە درێژە کاریگەرەی کە ناخی دەهەژاند ئێمەش هەمیشە پێدەکەنین لە پێکەنیندا هەڵدەلەرزین.. بە هەڵلەرزینەوە پێدەکەنین. ئەی چۆن بە دیمەنی گەنجێك پێ نەکەنین بە نێو گەڕەکدا ڕادەکات و هەڵفڕێنەرانی بەدواوەوەین..؟ دەزانن بۆچی ڕاوی دەنێن..؟

.. ئەو لە شەوی بووك و زاوایەتیدا ڕووی سپی نەکردن.. بەڵێ ملکەچی کردن.. ئیتر ئەوانیش وەکو نەفرەت لێکراوێك فڕاندیان.. باوکی (بیرام) بووکێکی یازدە ساڵی بۆ (بیرام) هێنا کە هەردووکیان هاوتەمەن بوون. وەك شایەتێك بۆ پیاوەتی حەوت شەو و ڕۆژ تەپڵ و زوڕنای هێنا کە دنیای پێهێنانەیەك.. شەوێك لەو حەوت شەوەی کەرنەڤاڵی شایی، باوکە کوڕەی پاڵنا بۆ ئەو ژوورەی کە ژنان بووکەکەیان تیاڕێك خستبوو. لەگەڵ هەمووواندا تاکو زاوا بێتە دەرێ و ئاڵای سەرکەوتنی بەسەر ئەو پەردە هەمیشەییەدا هەڵکردبێ..،

چاوەڕووانی باوك تا بەیانی خایاند.. ئەو كات ژنە نیگەرانەكان پەلاماریان دایە نوێنی بووك و زاوایەتی و غاریاندا بووكەكەیان بینی هەروەكو ئەو كاتە بوو كە هێنابوویانە ژوورەوە گەنجینەیەك كە هەمان قوفڵی پێوەیە كردیان بە هەرایەك زاوایان هێنایە لەرزین بە قژ ڕایان كێشاو قیژاندیان بەسەریدا (ئەمە پیاو نییە) كوڕە هەندێك خۆی دزییەوەو وبە غاردان هەڵات.. و مناڵە هاواركەر و خزمەكانی ئەوانەی كە زاوا ملكەچی كردبوون بە دوایدا.

كەس و كارەكەی بۆ چەند ڕۆژێك لە شەرماندا ڕوومەتیان لە خەڵك دەشاردەوە. ئێمەی مناڵانیش پێدەكەنین، بەو كوڕە شكاوە پێدەكەنین هەر زویش دەچینە ڕیزی ڕاونەرانەوە.. ئاوا.. لە كۆتاییدا بەبێ ئاگاداركردنەوە دووژمنایەتی خۆمان ئاشكرا دەكەین و كەسانێكمان دەستدەكەوێت ئەم ڕووداوانەی بێترس بۆ بگێڕینەوە. بەردێكی زبر هەڵدەگرین، پڕ بە مستەكانمان.. خۆڵ هەڵدەگرین و دەیدەین بەسەری كوڕەكەدا..

بە تۆڵەیەکدا ڕۆدەچین کە هیچ هۆیەکی نییە ورد دەبینەوە لە ڕقی ئێمە لە بوونەوەر، لە هەر بوونەوەرێك و کاتێك کە بێ هیوا دەبین لە گرتنیان، جوێنی تاڵیان پێ دەدەین و دەگەڕێینەوە بۆ ئەو جێگایەی کە چپە چپێکی نامۆ دەبیستین. -(ئایا ئەو سەگەیان فێر نەکرد بوو، کە ئەو کارە بە دەستی بکات گەر، بەپیاوەتیی پێی نەکرا. تفووووو) ئێمەش دەپرسیین. (بەدەستی...؟) بێ ئەوەی کە شتەکە هیچ مانایەکی هەبێت.. چونکە دەست بۆ خواردنو لێدان و دزیکردن و یاریکردن بە زیاترنا. بەڵام وا گەورەکان بە دەستیان شتی تریش دەکەن کە ئێمە قەت بیرمان بۆ نەچووە؟.

هەموو ئەوانە ڕابردووی کاتێکی نامۆن... ئاردێکی ئەسمەریان لە پیت و مس و درۆ و دەلەسەی خۆش وەکو ڕیشگی بەلەگ دەکرد بەسەرماندا کاتێك بوون بۆ ئێمە نەبوون، وەکو هەموو ئەو کاتانەی کە لەسەر زەمین بەدوای یەکدا دەهاتن... بەڵام شکاوەکانی وەکو ئێمە ئەوانەی گوێمان بە تێکشکانێکی نوێ نەدەدا بۆ هیچ

كەسێك نەبوو شتێكیان لێ بەرێ كە نەمانبێت، بۆیە دەمبوسمان خستە نێو ئاڵفی مانگاكانی (سیروب)ەوە، پردی ئاومان بەسەر كێڵگەكانی غەرییت)دا كردەوە تا خنكا، پاشان ڕۆشتین بۆ نوێنەكانمان تا بە شەو ئەوانە تاڵان بكەین كە بەڕۆژ بۆمان تاڵان نەدەكرا.

دیماهییەك
کە قۆناغی لاوێتی بەدوادادێت
کە هێشتا نەمنووسیوە.

چیتر؟ دەربارەی سەگە ڕەشەکە (توسی)، ئەو سەگەی کە کولانە مریشکێك نەما ئەو هێلکەیەك، یان جوجەڵەیەکی لێ نەدزیبێ..؟ چی دەربارەی کوژرانی ئەو بە خنکاوی لە گۆماوی (مۆسسیانا)دا، پاش ئەوەی کە شەنی ئاسنین جەستەی کون.. کون، کردبوو.؟ چی دەربارەی چۆلەکە یەك قاچەکە، ئەو چۆلەکە تراژیدیەی کە پەلاماری دانەوێڵەی مریشکەکانی دەدا، ئەوانیش دەیاندایە بەر دەنووك و ئیتر ئەویش دەوەستاو چاوەڕووانی فرسەتێکی دەکرد تا بەشی خۆی بەرێ..؟ چی دەربارەی ئەوەی کە تۆ پاش چاوەڕوانکردنێکی زۆر دەتگرت.. و دەربارەی ئەوەی کە تۆ پەڕەکانی باڵیت هەڵدەکەند و فڕێت دەدایە بەردەم مریشکەکان، تا بەنۆرە تامردن بەر دەنووکی بدەن... چی دەربارەی براکانی (شاکر)ی

حەماڵ، ئەوانەی کە شاییەکەی (بهرم)یان کرد بە قەسابخانە؟ چونکە براکەیان وا بەتەما بوو کە ئەو بووکە بخوازێت؟ چی دەربارەی ئەوەی کە کچەکەیان فڕاند پاش ئەوەی زاواکەو شەش کەسی تریشیان کوشت..؟ چی دەربارەی ئەوەی کە لە ژێر بارانی هەلهەلەدا کردیان بە ژن.. هەلهەلەی ئەو ژنانەی کە ڕقیان لە خێڵی بووکەکە بوو چونکە نەیاندەویست شووبکات بە (شاکر)..؟ چی دەربارەی (حندر) ئەوەی کە بە سی سوارەوە لەسنووری تورکیا پەڕییەوە، تا هەر بە کێش کردن (عڤدی) لەماڵەکەیەوە بەرێ بۆ تورکیا..؟

چی دەربارەی هاوار و گریانی (عڤدی)..؟ چی دەربارەی پۆلیسە نووستووەکە..؟

چی دەربارەی سەربازگە سنوورییەکان، ئەوانەی کە بێ جووڵە یەکیان نە دەجووڵاند..؟ توونـد و تیژترین شت لە وولاتەکەی ئەواندا ئەوەبوو کە مناڵێکیان بە جوێنەوە بە مناڵێکی تری دابا ئەوەبوو کە کوردبوونی ئاشکرا کردبایەو بیگوتبایە.. تۆ کوردیت..؟ چی دەربارەی (شاور) کە هەمیشە سەرخۆش بوو، دەربارەی وەستانی

شــەو و ڕۆژی ئــەو لــە دەروازەی ســـینەماکاندا و وەرەقەی بچکۆڵەی (یانسیبی) بە دەستەوەبوو تا لەســەر پاکــەتی (بــۆل مــۆل) قومــار بکــات.؟ چــی دەربارەی (اسصفیو) ئەوەی بەڕووتی لەناو قەدی بەرەو سەرەوە بە ڕێگاو بانەکاندا دەسووڕایەوە.؟و بەخـــەتێکی گـــەورە لـــە پشـــتی نووســـیبووی (تەڕەزان)..؟

چــی دەربــارەی (حەبســـۆنۆ)ی گێــل..؟ چــی دەربارەی ئەوەی کە حەماڵەکان بە ڕۆژی نیوەڕۆ و بــە بــەرچاوی ئــەو منالانــەوە کــە لــە قوتابخانــە دەگەڕانەوە لەنێو پەرژینی یاریگا میللییەکەدا بە نــۆرە دەســت درێژییــان دەکــردە ســەر..، چــی دەربارەی (گوڵیزار)ی ناو زڕاو.. قارەمانی تیاترۆ هەرزانەکان.. ئەوەی کە مەلاکان نەیانویست نوێژ لەسەر تەرمەکەی بکەن..؟ تا لە پاش شکۆیەکی ئیمپراتۆری و لە زەمینێکی تایبەتدا بەخاکیان سپارد..؟

چی دەربارەی (مەلا ئەحمەد)..؟ مەلای دووەم مزگەوتی بچکۆلەی شار.؟ چی دەربارەی کورت کردنەوەی نوێژ و خوتبەی هەینی پێکەوە..؟ چی

دەربـارەی (عبدالرحمـان)ی بـانگدەر، ئـەوەی کـە چەند جـارێك بینییـان کـە لـە توێـی سـترەکەیەوە گۆڤاری پـڕ لـە وێنـەی ڕووت دەردەهێنـێ..؟ چـی دەربارەی گاکـەی سۆفی مـەحمود ئـەو گایـەی کـە کەڵەگایی بەسەر نیوەی مانگاکانی زەویدا کردبوو بەرامبەر بە کرێیەك بۆ هەر مانگایەك..؟

چـی دەربارەی (درێچ) ئـەوەی کـە شـەوێك لـە شەوان لە قوماردا پاش ئەوەی کە پارەکانی تـەواو بـوو، ژنەکـەی دۆڕانـد.؟ ئیـتر براکـانی دایانـە بەرخەنجـەر، پـاش ئـەوە بـە تـەنیا قـاچێك و دوو دەسـتی گـۆج و تـەنیا گوێیەکـەوە ژیـا..؟ چـی دەربارەی گەڕەکی یەهودییەکان (جولەکەکان).. و ترسی ئێمە لەوگەڕەکە..؟ چی دەربارەی تەپۆڵکەی (قولو) کە بە شەوان هەناسەدەدات. چی دەربارەی مێردەزمەکانی ڕۆژ لە دەشتاییەکانی (معێریکا)..؟ چـی دەربـارەی ئـەو سـەگانەی کـە لـە گۆڕسـتانی (انیاس)دان و کەللەسـەری مرۆڤیان پێوەیـە؟ چـی دەربارەی ئـەو قەرەجانـەی لـە کانـەکانی بـاکووردا نیشـتەجێن..؟ دەربـارەی ژنـەکانیان ئەوانـەی کـە بەهــەر کوێــدا تێپــەڕیت، بــەردێکیت بینــی لــە

پشــتییەوە یــەكێكیان بــەنیوە ڕووتــی لــە ژێــر پیاوێكی نامۆدا دەبینی...؟

چی دەربارەی (ئوسی) ئەو پیرەمێردەی كە بە گەڕەكـەكاندا دەسـووڕایەوە وسـندوقێكی دارینـی پـێ بـوو مۆتـەی تیـا دەفرۆشـت. چـی دەربـارەی تەپوتۆزی هەمیشەیی..؟

و چـی دەربارەی هـەورە برووسـكەی ژووروو... ئەی منداڵ...؟

..، وا بیــدارت كردینــەوە، بــۆ گێڕانــەوەی گاڵتەجاڕی؟

(ئەوەی بەدوادادێت بەدوای هیچ دانایەت)

پێڕست

1–دەروازە 7

–مەحاڵە، ئەی مناڵەکە، مەحاڵ 8

2–مەودای یەکەم

تووندو تیژی ئەندازەیی 17

3–مەودای دووەم

لەپێکادانی لایەنەکاندا 33

4–مەودای سێیەم

لە ئاگر کەوتنەوەو لە ڕاودا 52

5–مەودای چوارەم.

لەداڕووخانی پریڤادا 73

6–مەودای پێنجەم

لەوێرانگە و لە بەفردا 93

7–دیماهییەك، کە قۆناغی لاوێتی بەدوادا دێت کە هێشتا نەمنووسیوە. 115